

98. заседание

Петък 12 юний 1925 година

(Отворено отъ подпредседателя д-ръ Б. Вазовъ, въ 15 ч. 40 м.)

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: (Звъни). Отварямъ заседанието.

(Отъ заседанието сж отсъствуваха следнитѣ народни представители: Ангеловъ Иванъ, Ангеловъ Йорданъ, Атанасовъ Никола, Беровъ Добри, Братановъ Чоcho, Василевъ Григоръ, Велиновъ Тончо, Вълчевъ Ангелъ, Горбановъ Иванъ, Господиновъ Христо I, Господиновъ Христо II, Гургутски Рангелъ, Гюлеметовъ Костадинъ, Дамяновъ Владимиръ, Дановъ Григоръ, Домузчиевъ Василь, Дончевъ Георги, Думановъ Тончо, Давидовъ д-ръ Хаимъ Исаковъ, Желъзковъ Петъръ, Казасовъ Димо, Каранджюловъ Иванъ, Кемилевъ Никола, Ковачевъ Иванъ, Косовски Георги, Костурковъ Стоянъ, Кушевъ д-ръ Петъръ, Каранвановъ Петко, Милковски Александъръ, Марулевъ Йосифъ, Малиновъ Александъръ, Миновъ Петъръ, Михайловъ Христо, Недѣлковъ Лачо, Нейковъ Димитъръ, Никифоровъ Стоянъ, Николовъ Върбанъ, Пастуховъ Кръстю, Петрини Николаѣ, Петровичъ Петъръ, Петровъ Иванъ, Петровъ Койчо, Пехливановъ Костадинъ Колѣвъ, Поповъ Георги, Поповъ Проданъ, Продановъ Господинъ, Савовъ Николай, Сакжзовъ Янко, Силянковъ Христо, Славовъ Йорданъ, Славовъ Крумъ, Стефановъ Велико, Стефановъ Петъръ, Стояничевъ Любомиръ, Стойчевъ Иванъ Илиевъ, Терзиевъ Господинъ, Тодоровъ Грую, Тодоровъ Илия, Хаджиевъ Никола, Харизановъ Иванъ, Черноокковъ Георги и Чолаковъ Стефанъ).

Разрешенъ е отпущъ на следнитѣ г. г. народни представители:

- На г. Йорданъ Гроздановъ — 2 дни;
- На г. Върбанъ Николовъ — 2 дни;
- На г. Стойко Димитровъ — 3 дни;
- На г. Стойчо Мопановъ — 2 дни;
- На г. Йосифъ Марулевъ — 1 день;
- На г. Кръстю Пастуховъ — 2 дни;
- На г. Никола Сребърниковъ — 1 день;
- На г. Дѣлчо Тодоровъ Гоговъ — 6 дни;

Следнитѣ г. г. народни представители искатъ отпущъ, но понеже сж се ползували досега съ повече отъ 20 дни отпущъ, ще трѣбва да питамъ събранието:

Г. Иванъ Ангеловъ моли да му се разреши 10-дневенъ отпущъ. Досега се е ползувалъ съ 14 дни отпущъ. Които сж съгласни да му се разреши изканиятъ отпущъ, моли, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Г. Недѣлчо Топаловъ моли да му се разреши 2 дни отпущъ по домашни причини. Досега се е ползувалъ съ 36 дни отпущъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпущъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, събранието приема.

Г. министърътъ на войната ще отговори на питането на г. Янко Сакжзовъ.

Понеже г. Сакжзовъ отсъствува, има думата народниятъ представител г. Бозвелиевъ да развие питането.

К. Бозвелиевъ (с. д.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Преди десетина дни нашиятъ другаръ Янко Сакжзовъ, по решение на групата, подаде едно питане до г. председателя на Министерския съветъ и до г. министра на войната съ следното съдържание: (Чете)

„Злодеянието въ Софийската катедрала на 16 априль т. г. повлѣче подире си задържането на множество български граждани въ затворитѣ, участъцитѣ и временнитѣ помѣщения. Тази мѣрка сигурно е била диктувана, както отъ нуждата да се тури рѣка на действително намѣсенитѣ

въ престѣжна дейностъ личности, така и да се предотврати по възможностъ всѣко изпълнение на готвени мѣтежи или други престѣжни планове. Числото на задържанитѣ по този начинъ трѣбва да е достатъчно голѣмо въ цѣлата страна, ако се сѣди по оплакванията, които пристигатъ отъ близкитѣ нѣмъ, и по числото на освободенитѣ, въпреки което остава още едно значително число задържани.

„Очевидно това продължаващо задържане на такива множества граждани се прави съ цель да се помогне на правосѣдието. Но изтеклото време — 40—50 дни — е даде достатъчно възможностъ на предварителното дирене да отлѣчи отъ това множество замѣсенитѣ и да освободи невиннитѣ. Това още повече би се налагало, като се знае предварително колко непричастенъ свѣтъ е билъ задържанъ само по доноситѣ и клеветитѣ на заинтересовани личности, нѣмащи нищо общо съ правосѣднитѣ цели.

„До народното представителство идатъ непрекъснато тѣжбитѣ на близкитѣ на задържанитѣ, които чакатъ реда си да бѣдатъ разследвани, или дадени подъ сѣдъ, или пуснати на свобода. До него идатъ тревожитѣ на близкитѣ на затворенъ, мѣстозадържането на които е неизвестно и не може и до сега да се установи. И народното представителство не може да не стане изразъ на апеля, отправенъ чрезъ него до правителството, за да се узнае каква е била сѣдбата на тия, мѣстонахожденieto на които не може да се установи, и каква ще бѣде сѣдбата на задържанитѣ отъ властѣта.

„Нашата парламентарна група, като има предъ видъ голѣмото смущение, което владѣе въ засѣгнатитѣ кръгове на нашето гражданство и какъ това се отразява зле върху широкитѣ обществени сръди, отправя това питане до г. министъръ-председателя и г. министра на войната, за да освѣтлятъ народното представителство: не смѣлатъ ли да взематъ немедлени мѣрки за по възможностъ най-бързото уясняване положението на задържанитѣ?“

Г. г. народни представители! Нашето питане се отнася до единъ въпросъ, който е далечъ отъ всѣка партийностъ и всѣко партизанство. Касае се до спокойствието на гражданитѣ, до спокойствието на нашата страна, която е толкова измѣчена и която има толкова голѣма нужда отъ спокойствие. Ние не сме изненадани отъ голѣмото число арести, отъ масовото арестуване на граждани, защото голѣмото злодеяние, което се извърши въ катедралата „Св. Недѣля“, даже злодеянията, които въ перспектива се кроеха и бѣха разкрити отъ властѣта — всичко това даваше едно легитимно право на държавата да се самозащипава. И ние вѣрваме, че това масово арестуване е направено съ цель: едно, да се хванатъ виновнитѣ, престѣпницитѣ и, друго, да се предотвратятъ бѣдацитѣ кръени престѣпления.

Но, както става винаги въ подобни случаи, при масови арести, въ числото на арестуванитѣ попадатъ и хора, които сж невинни, които сж жертва на доносъ. Защото, г-да, нека не си правимъ илюзии: ние живѣемъ на изтокъ, ние живѣемъ въ едно време, върху което войната е ударила своя отпечатъкъ съ своитѣ лоши примѣри. Ние знаемъ какво значи партизански страсти, какво значи партизанска мжстъ. Ето защо не трѣбва да се очудваме, че между арестуванитѣ сж попаднали и много невинни хора. Че е ималъ задържани много невинни хора, свидетелствува още и факта, че много отъ задържанитѣ сж вече освободени. Но, както се казва въ нашето питане, остава още едно голѣмо

число задържани, които не са разследвани, които не знаят за какво се обвиняват и близките на които се безпокоят за тяхната участ.

Ние смѣтаме, г. г. народни представители, че въ интересъ на държавата е, въ интересъ на общото спокойствие е, часъ по-скоро да се уясни положението на задържанитѣ, и тѣзи, които сж невинни, да бъдатъ пуснати. Ако въ такива смѣтни времена се прибѣгва къмъ военно положение и къмъ военно правосъдие, то е затуй, защото военното правосъдие действува бързо, действува съ експедитивностъ и въ скоро време дава заслуженото на тѣзи, които сж виновни. Е добре, г. г. народни представители, толкозъ повече обществото, гражданството у насъ има основание да чака по-скорошното уяснение съдбата на тѣзи, които сж още задържани. Ако военнитѣ следователи сж малко, нека се назначатъ още; имаме достатъчно запасъ отъ военни юристи, които биха могли да улеснятъ дѣлото на военното правосъдие.

Въ нашето питане има и една друга точка: до насъ идватъ оплаквания отъ близки на задържани лица, които, обаче, не се знае къде сж. Близките на задържанитѣ, като правили сами разследвания, нѣкъде имъ се е казало: „Въ-роятно тѣзи хора, чувствувайки себе си виновни, следъ първото имъ освобождение отъ ареста, сж се погрижили да се скриятъ нѣкъде, за да не попаднатъ втори пътъ въ ръцетѣ на правосъдието“.

Г-да! Тѣзи обяснения, очевидно, не сж задоволителни. Ето защо безспокойствието нѣма да престане само съ това, като се уясни положението на тѣзи, които сж налице въ затвора. Ние смѣтаме, че на правителството се налага длъжностъ да обърне внимание на тия оплаквания и да види какво има въ тѣхъ истинско и какво скроено. Носятъ се слухове всевъзможни, отъ уста на уста се шепне, и всичко това създава настроения. Въ интересъ на страната, въ интересъ на правителството е да се пресѣче пътя на тия настроения. Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че това не може да стане нито съ запрещение, нито съ други репресивни мѣрки; за това има само едно средство — една анкета, която да установи кое е вѣрно и кое не.

И. Хрелопановъ (д. ср): Вие ще бъдете председател на анкетната комисия!

Нѣкой отъ социал-демократитѣ: Да, да, ще бъде!

К. Бозвелиевъ (с. д): Г. г. народни представители! Ние сме далечъ отъ мисълта да обвиняваме централната власт, ако има мистериозни изчезвания.

Ц. Бръшляновъ (д. ср): Пишете това на Вандервелдъ.

К. Бозвелиевъ (с. д): Далечъ сме отъ мисълта да обвиняваме централната власт. Нѣмаме желание и нѣмаме основание да правимъ това.

Ц. Бръшляновъ (д. ср): На него давате сведения.

Г. Пенчевъ (с. д): Ние изнасяме истината.

И. Хрелопановъ (д. ср): Вие изнасяте клоката на улицата. Никакви истини не изнасяте.

И. Симеоновъ (д): По-меланымъ питане отъ това не съмъ виждалъ никога. И ще приказвате! Но-добре мълчете. Съ нищо не ви предизвиква запитвачтъ.

К. Бозвелиевъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ казахъ и пакъ повтарямъ съ всичката сериозностъ, която изисква въпроса, че ние сме далечъ отъ мисълта да обвиняваме централната властъ за тѣзи мистериозни изчезвания. Ние помнимъ твърде добре благороднитѣ и хуманнитѣ думи на г. военния министъръ, казани въ позива му при обявяване военното положение — думи, които сж въ състояние да стоплятъ сърцата на всички. Но, г-да, не ще ли бъде една илюзия, една самоизмама, ако ние си мислимъ, че всички органи на властѣта, отъ най-горнитѣ до най-последнитѣ, се въодушевяватъ отъ сѣнитѣ мисли, отъ сѣнитѣ желанія, отъ сѣнитѣ намѣрения? Азъ ви казахъ, не трѣбва да си правимъ илюзии — трѣбва да държимъ смѣтка за нашитѣ партизански страсти. Нѣма да бъде чудно, ако нѣкой отъ тѣзи оплаквания се оказатъ основателни, ако се оказатъ действително хора загинали, станали жертва на неотговорни фактори. Ето и длъжността на правителството — да даде обяснения за действията на неотговорнитѣ хора на улицата.

Ние искаме това не само затуй, защото искаме правителството да остане чисто, а и затова, защото обвиненията, които се сипятъ върху правителството, падатъ и върху нашата нещастна страна, падатъ и върху България. За насъ е много ясно, че щомъ правителството не може да съде обвинено въ тия изтъпления, ако има такива, толкова по-голъма е за него длъжността да направи тая анкета и да осветли свѣта за истинското положение на работитѣ у насъ. Дори ако се окажатъ нѣкои случаи действителни, толкова по-добре — на правителството се дава слушане и предъ външния и предъ вътрешния свѣтъ да покаже, че България е една правова държавка, че нейното правителство съ еднаква готовностъ, съ еднаква безпощадностъ наказва престъпленията, отъ които страна и да идватъ тѣ. Ето единъ добъръ случай да се даде на външния свѣтъ едно доказателство повече за съществуванетоъ действително на правовъ редъ въ нашата страна.

Г. г. народни представители! Нашата измѣчена страна има пужда отъ две нѣща, които азъ бихъ могълъ да нарека две условия необходими за нейното съществуване, две условия sine qua non, както казватъ латинцитѣ. Първото условие е спокойствието на гражданитѣ срещу тѣзи опити да се смути реда у насъ отъ хора безумни, отъ хора, които сж турили око — бидейки оржие на чужди държави — да внесатъ бъркогия въ нашата страна. Срещу тия престъпни опити, казвамъ, спокойствието на гражданитѣ е необходимо. Но това спокойствие, г. г. народни представители, ще го имаме тогава, когато всѣки гражданинъ е увѣренъ, че у насъ законътъ е единствениятъ, койго царува, че гражданитѣ, дори и когато не е съгласенъ съ правителството, когаго е неговъ политически противникъ, нѣма да стане жертва на произвола, нѣма да стане жертва на лична мжстъ, нѣма да стане жертва на неотговорни фактори. Тогава само е възможно спокойствието въ нашата страна. И ето защо азъ казвамъ: нашето правителство има висока, голѣма длъжностъ да даде това доказателство на всички граждани на нашата страна, както и на външния свѣтъ.

Г. г. народни представители! Правителството има въ ръцетѣ си единъ твърде строгъ законъ, достатъчно орязанъ въ неговитѣ рѣце, за да се бори противъ онака престъпна воля, която се проявява у насъ отъ известно време насамъ. Този законъ въ нѣкои свои постановления е извъредно тежъкъ въ нашитѣ очи, но, тежъкъ или не, той е законъ и ние се примиряваме съ него.

Д. Мишайковъ (д. ср): Взрива въ черквата „Св. Кралъ“ е много лекъ, законътъ е тежъкъ!

К. Бозвелиевъ (с. д): Защото законътъ, колкото и да е лошъ, колкото и да е строгъ, не е страшенъ — страшно е беззаконното. Когато законътъ господарува, върхитѣ всичкитѣ свои драконовски разпорѣдки, той дава ясно представа на всѣки гражданинъ докъде се простиратъ легалнитѣ и откъде захвататъ нелегалнитѣ постѣпки, и всѣки може да се съобразява съ неговитѣ предписания. Но всъгдато, вмѣсто закона, царува произвола, тогава вече нѣма гаранция, нѣма спокойствие. А отъ туй спокойствие ние се нуждаемъ, г. г. народни представители! Това особено е необходимо, както ви казахъ, не само за насъ — ние имаме нужда да спечелимъ съчувствието на общественото мнение въ Европа. Вие знаете твърде добре, че събитията въ България отъ известно време насамъ сж предметъ на разискване въ парламенти, въ заседанията на Международния съюзъ за правата на човѣка и гражданина. България не е лишена отъ защита. Има хора, които признаватъ нейната справедлива кауза и я защитаватъ. На тия нейни защитници ние трѣбва да дадемъ морална подкрепа. Ние трѣбва да имъ дадемъ основа да стѣпятъ здраво на крака си, за да могатъ да я защитаватъ. А ние ще дадемъ тая морална основа за защита на България, когато дадемъ доказателство, че ние съ еднаква жестокостъ преследваме престъпленията, отъ които и страна да идватъ тѣ. Къмъ това се свежда нашето питане, г. г. народни представители.

Азъ нѣма да ви говоря за другъ единъ въпросъ. Не сте вие да не знаете ония критики, които се правятъ около тѣ нареченитѣ бѣгства на затворници, които се коментиратъ и които, тѣй както се изнесоха въ печата, се виждатъ твърде много. Всевъзможни шушукания, всевъзможни обобщения, може-би съвършено неоснователни, но дължими пакъ на това, дето сж обвити въ една мистериозностъ — трѣбва всичко това да се разясни. Най-сетне ние нѣма защо да се боимъ да видимъ истината право въ очитѣ. И тогава, когато ние сме увѣрени, че централната властъ е

непричомъ въ всичкитѣ тия изстѣпления, ако ги е имало, съ толкова по-голяма строгостъ, съ толкова по-голяма готовностъ ти трѣбва да действува, за да даде, както казахъ, доказателства, че нашата държава действително е една правова държава. Нашето питане се свежда къмъ това: ние искаме да знаемъ, не смѣта ли правителството да вземе по-скоро мѣрки, да се опредѣли положението на тѣзи затворени лица, които не сѫ още разследвани, и тѣзи, участъта на които не се знае — виновнитѣ да се дадатъ подъ съдъ, а невиннитѣ да се освободятъ?

Също така ние бихме желали правителството да обърне внимание на всички тѣзи оплаквания, за които казахъ, защото тѣ не сѫ съвършено анонимни; цитиратъ се имена, цитиратъ се случаи — значи правителството има една нишка, по която би могло да тръгне, за да направи своитѣ разследвания. Нека тѣзи разследвания станатъ и се обявятъ на публича свѣтъ, за да се внесе спокойствие между гражданитѣ и да се даде доказателство предъ външния свѣтъ, че у насъ закона е, който царува, а не произвола. (Ръжкоплѣскания отъ социалдемократитѣ)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на войната.

Министъръ генералъ И. Вълковъ: Г. г. народни представители! Питането, което е отправено отъ социалдемократическата група до министъръ-председателя и до мене, се свежда до това: не смѣтаме ли да вземемъ немедлени мѣрки за по възможностъ по-бързо уреждане положението на задържанитѣ? Азъ разбирамъ, че трѣбва да се даде уяснение: първо, за числото на задържанитѣ; второ, за сортировката на задържанитѣ — отдѣлянето на невиннитѣ; трето, каква е съдбата на тѣзи, които сѫ задържани отъ властѣта, и четвърто, каква е съдбата на тѣзи, мѣсто-задържането и мѣстонахождението на които не може да се установи?

Вѣрно е, че злодеянието въ софийската катедрала е венецъ на замисления планъ за разрушение на държавата. Вѣобще бѣше известенъ на властѣта този планъ — да се засилатъ атентатитѣ срещу държавници, общественици, сържжения, сгради и пр. съ целъ да се унижатъ тѣзи личности и други, които биха били заедно съ тѣхъ, за да стане възможно по-лесно вземането върхъ надъ лазителитѣ на родината. Напразни надежди, толкова неосъществими, че даже демонскиятъ атентатъ въ „Св. Недѣля“ не можа да бѣде последванъ отъ предполагаемитѣ метежи и други престѣпни действия! Ясно бѣ обаче за всички, че тукъ действуватъ демони. Имайки сведения за съществуването на скрито оръжие, на конспиративни тройки, петорки, шесторки, на разни разбойнически банди, които действуваха, съставляващи всички една основна мрежа въ цѣла България за болшевиизирането на страната съ всичкитѣ тежки послѣдствия отъ него, естествено е, че властѣта трѣбваше да вземе всички необходими мѣрки за осуетяване на този планъ и да предотврати повторението на тѣзи злодеяния. За тази целъ сѫ грамадно болшинство въ Народното събрание, за да не кажа единодушно, се объяви военно опожожение въ цѣлото царство и се даде управлението на страната въ по-здравя, неутрални ръце, за да се осигури преследването на престѣпницитѣ и да се ускори правораздаването. Но заради това пъкъ бѣ необходимо възможно по-бързо да се тури рѣзка на всички по-важни съмнителни лица, за които Общественага безопасностъ е имала още отъ по-рано известни сведения. Наистина при едно такова масово задържане, каквото стана, попаднали сѫ и лица невинни било поради смесване на фамилитѣ имена, било поради невѣрността на сведенията, дадени за тѣхъ въ Обществената безопасностъ. Такава случай на задържани съвършено невинни хора сѫ изключени. По-скоро за такива лица властѣта не е имала достатъчно доказателства, но при сортировката се е ръководила отъ положителното обществено мнение. При такива условия значи е ставало въ първия моментъ задържането на маса хора.

Числото на арестуванитѣ въ първитѣ дни е било гвърде голѣмо, но постепенно, на втория и третия день, е почнало освобождаването на мнозина, и числото на освобождаванитѣ е растѣло постепенно, докато днесъ, 12 юний, числото на задържанитѣ въ цѣла България, заедно съ арестуванитѣ по-късно, е 3.194. Срещу 1.182-ма отъ тѣхъ сѫ заведени следствия отъ съдебнитѣ власти. Сортирането и освобождаването на задържанитѣ продължава и сега усилено. Мога да ви кажа и по-подробно по окрѣзи, по пунктове, къде колко задържани лица има, но ще се задоволя да ви кажа само общи цифри.

Десетъ, на 12 юний, въ западната половина на България, въ окрѣжитѣ Софийски, Видински, Врачански, Петричски, и Плѣвенски има задържани 1.067 души; въ Пловдивски, Хасковски, Старозагорски, Бургаски, Пашмаклински и Бърджалински окрѣзи има задържани 1371; въ източна България въ окрѣжитѣ Варненски, Шуменски, Русенски и Търновски има задържани 664 души.

За ускоряване сортироването на задържанитѣ хора, както и за по-бързото произвеждане на предварителнитѣ дирения отъ съдебнитѣ власти и предаването на съдъ, бѣха взети — и азъ мисля, че вие всички знаете това — най-сериозни мѣрки още отъ самото начало. Така, вънъ отъ военно-административнитѣ нареждания, тритѣ военни съдилища, Софийския, Пловдивския и Русенския, бѣха развити, състава имъ — съдии, замѣстници прокурори и следователи — бѣ увеличенъ петъ пѣти; увеличи се значи състава на всѣки съдъ, за да може да действува съ петъ отдѣления едновременно, за да се ускори съдопроизводството. И мога да ви заявя въ този моментъ, че всички следствени дѣла веднага попадатъ въ съответнитѣ отдѣления на съдилищата и се разглеждатъ. Достигна се до това, че щомъ като полицейското, административното дознание е готово, веднага се поема отъ съответния военно-съдебенъ следователъ за разследване и по-нататъшно нареждане.

Отъ деня на атентата до днесъ, 12 юний, сѫ заведени при първия воененъ съдъ, Софийския, 61 следствени дѣла; отъ тѣхъ вече сѫ постѣпили въ съда 20 дѣла, а сѫ разгледани 10, въ това число и нѣколко заведени по-рано; въ Пловдивския воененъ съдъ сѫ заведени 27 следствени дѣла, постѣпили сѫ въ съда 12, завършени сѫ 5; въ Русенския съдъ сѫ заведени 17 следствени дѣла, постѣпили сѫ 12, завършени сѫ 10.

Вие знаете, че на нѣколко пѣти съмъ давалъ заповѣди и нареждания, които сте чели въ печата, за спазване на законитѣ въ страната и за по-бързото освобождаване на невиннитѣ. Въможната максимална бързина въ това отношение азъ считамъ, че е развита и не може да ни се направи упрѣкъ. Нѣкой пѣтъ даже прибързано сѫ били освободени нѣкои лица, замѣсени въ престѣпления, и е ставало нужда повторно да се търсятъ и арестуватъ. Такава случаи има нѣколко. Значи, всички власти, повече отколкото и да било другъ пѣтъ, бързатъ да сортиратъ задържанитѣ — да освободятъ невиннитѣ и да предаватъ виновнитѣ на съдъ — обаче за нѣкои лица сведенията не сѫ пълни и трѣбва да се погълнятъ, за да се реши дали да бждатъ задържани по-нататкъ, или да бждатъ освободени. И тази е причината дето нѣкои лица сѫ били задържани твърде продължително време. Ето каква е съдбата на тѣзи, които сѫ задържани отъ властѣта.

За голѣмо съжаление, обаче, най-вече въ първото следъ атентата въ катедралата „Св. Недѣля“ денонощие, нѣкои сѫ били задържани не отъ властѣта, а отъ частни лица, най-вѣроятно отъ такива, които сѫ били засѣгнати и възмутени отъ злодеянието и отъ понесенигѣ тежки загуби за България. Мѣсто-задържането, както и мѣстонахождението, изобщо съдбата на всички така задържани лица, споредъ донесенията на военнитѣ и полицейско-административнитѣ органи, сѫ неизвестни. До сега има подадени заявления до военнитѣ прокурори за 25 такива изчезнали лица. По поводъ на тия заявления ще се заведатъ следствени дѣла и, въ зависимостъ отъ резултатитѣ на следствията, виновнитѣ — ако има такива — ще бждатъ дадени подъ съдъ.

Прокуроритѣ по поводъ на тия оплаквания сѫ писали до Дирекцията на полицията — до Обществената безопасностъ — да се дадатъ сведения, ако има такива, за тия лица. Имаме тукъ сведения за всички тѣзи 25 лица; не ще ви отнема дълго време да ги чета, но мога да ви кажа, че отъ Дирекцията на полицията ми се дадохъ сведения по поводъ на настоящето питане, че отъ тия 25 лица 9 сѫ били задържани, но следъ нѣколко дена освободени. Времето отъ задържането имъ въ Обществената безопасностъ до освобождаването е различно: за нѣкои 5—6 дена, за други 2—3 дена. За другитѣ 16 човѣка Дирекцията на полицията, споредъ донесенията ѝ, нѣма никакви сведения.

Тукъ му е мѣстото да опровергая по най-категориченъ начинъ и да отхвърля наглата лъжа и клевета, съдържаната се въ апела, който г. Оббовъ като председателъ на задраничното представителство е отправилъ до правителствата на европейскитѣ държави и до европейския печатъ, какво азъ като воененъ министъръ съмъ далъ заповѣдъ до началницитѣ на армията, въ която съмъ препоръчвалъ немилостивото изстребление на по-смелитѣ и интелигентни комунисти и дружбаши, безразлично дали сѫ ви-

новни или не. Обаче между имената на изчезналите, които се споменават във този апелат, има хора, които и сега са живи и здрави, като: Цанко Бакаловъ, Трифонъ Куневъ, Ботевъ, Абаджиевъ и др. Вие знаете много добре моите заповѣди. И азъ съмъ длъженъ да ги прочета тукъ, за да станатъ известни не вамъ — вие ги знаете отъ печата — но въ чужбина. Г. Бозвелиевъ, който разви питането, ви каза какви са били моите заповѣди.

Още на 16 априлѣ, въ деня на атентата, когато се обяви военното положение, азъ казахъ въ една заповѣдъ: (Чете) „Военно-полевитѣ сѣдилища да се ръководятъ отъ поглавленията на военно-сѣдебния законъ, а войсковитѣ органи — отъ временния правилникъ за службата презъ време на военно положение, обнародванъ въ Държавенъ вѣстникъ, брой 173 отъ 2 ноемврий 1921 г.“. Значи всички дѣйствия на военнитѣ и на административно-полицейскитѣ органи да се подчиняватъ на законитѣ въ страната.

Въ друга една заповѣдъ, която отпратихъ къмъ офицеритѣ, подофицеритѣ и войницитѣ на 19 априлѣ — три дена следъ атентата — азъ казвамъ: (Чете) „Нека бъдемъ горди за довѣрието, което народътъ ни дава, и нека вложимъ въ нашата дейностъ всичката енергия и воля, всичката добросъвестностъ, строгостъ и справедливостъ, за да оправдаемъ надеждитѣ на нашия народъ и на Негово Величество Царя. И нека завлечемъ на всички българи, че армията ще бѣде най-щастлива, ако съ своитѣ усилия даде на нашата родина спокойствие и миръ. Въ същото време ние ще трѣбва да апелираме къмъ доблестното заласно войнство, къмъ другитѣ патриотични организации и къмъ всички ония, които се чувствуватъ българи, да поддрѣпятъ нашитѣ усилия, като всѣки даде посилната си данъ за изпълнението на тая благородна, трудна и деликатна задача, възложена на армията.“

„Нека също заявимъ на предателитѣ на отечеството, на извергитѣ, че съ методитѣ на своята домонска борба тѣ могатъ да взематъ жертви, но тѣ никога нѣма да достигнатъ своята целъ, защото умрѣлитѣ доблестни синове се замѣстятъ и ще се замѣстятъ съ други такива. Редоветѣ на злодеитѣ също могатъ да се попълватъ, но тѣ са малко и тѣ се борятъ за възтѣржествуване на злото, а нашиятъ идеалъ е доброто на цѣлия български народъ. Все пакъ нека апелираме и къмъ противникитѣ да престанатъ съ своята безумна дейностъ, която не може да достигне други цели, освенъ излишни жертви?“

„Нека съ нашето държане дадемъ вѣра на нашия милъ народъ въ свѣтлото бъдеще на България и че скоро ще настѣпи края на изпитанията. Това зависи отъ насъ най-вече, и отъ поддрѣпача, която ще намѣримъ въ добрия български народъ. Нека бъдемъ сплотени, единни и най-съвестно и строго да преследваме злото, което трѣбва да победимъ.“

„Азъ ще бѣда неизказано щастливъ, ако армията изпълни свѣтлата своя задача. Знаейки вашитѣ високи добродетели, вашето себеприцание, азъ искамъ да увѣря още отъ сега българския народъ, че злото ще бѣде победено.“

По-късно, на 20 май, когато се забелѣваше или се мислѣше, че има единъ застои въ сортировката на задържанитѣ, азъ отпратихъ до началникитѣ на гарнизонитѣ една заповѣдъ, въ която се казваше: (Чете) „Вземете енергични мѣрки, щото разпита на арестуванитѣ досега лица да се произведе въ най-краткъ срокъ и всѣки невиненъ да се пуца веднага на свобода. Тия, за които има улики на престѣпления, да се предаватъ заедно съ събрания писменъ материалъ на военно-сѣдебнитѣ власти.“

По-късно се даваха често и устни нареждания по телефона въ сѣщия смисълъ: да се побързва съ освобождаването особено на ония лица, за които има твърде явни доказателства, че са невинни.

Но предателитѣ, като Оббовъ, не се спиратъ предъ нищо, предъ никакви гнусни клевети, за да представятъ България като страна на убийствата и особено такива, вършени отъ страна на властта, само за да се намѣрятъ външни сили, които да ги коронясатъ на българския тронъ.

Накрай азъ мисля, че дадохъ достатъчно данни, за да се ясни положението, за което се отнася питането. Трѣбва да забележа, г. г. народни представители, че България преживѣ една колкото явна, толкова и подмолна, но много сериозна и всеестранна подготовка за една кръвопролитна революция съ крайна целъ болшевиризация на страната. Азъ не зная дали заради вѣкои възможни изключения при такава положение — когато сѣдбата на гражданството, редътъ и мирътъ бѣха повѣрени на войската съ одобрението отъ Народното събрание военно положение — дали трѣбваше да се правятъ подобни питання, колкото тѣ да са право на всѣки народенъ представителъ. (Ръкоплѣскания

отъ стовориститѣ) Единствениятъ основателенъ мотивъ, който азъ намирамъ за такава едно питане, е, за да се отговори на външния свѣтъ.

Д. Мишайковъ (д. сг): По заповѣдъ на втория интернационалъ се прави.

Д-ръ П. Джидровъ (с. д): То е нужно и за нашето обществено мнение.

Д. Мишайковъ (д. сг): Което вие създавате.

Д-ръ П. Джидровъ (с. д): Ако бждете по-спокоенъ, ще бжде по-добре, г. професоре!

Д. Мишайковъ (д. сг): Г. адвокате! Моля!

Министъръ генералъ И. Вълковъ: България се намираща предъ една много голѣма опасностъ, г-да. Моята прещка отъ всичко е именно тази. Ние изпълнихме и продължаваме да изпълняваме своя дългъ къмъ родината, и всѣкога, когато е въ наши ръце, ще го изпълняваме най-строго въ рамкитѣ на закона. Защото това е нашето възпитание — да бъдемъ справедливи къмъ всички и вѣрни на своя дългъ (Продължителни ръкоплѣскания отъ стовориститѣ)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Константинъ Бозвелиевъ, за да каже доволенъ ли е отъ отговора на г. министра.

К. Бозвелиевъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ казахъ при развиване на питането, че нашата целъ е преди всичко да се внесе освѣтление въ нашиятъ срѣди. Случаитѣ на мистериозно изчезване не са отъ естество да внесатъ спокойствие, и затова, казвамъ, длъжностъ на правителството е да хвърли свѣтлина върху тѣзи случаи. То има всичкитѣ възможни средства, за да разследва тия случаи и да даде пълно освѣтление, не само предъ външния свѣтъ, което е една необходимостъ, защото, действително на тѣзи клевети, които се хвърлятъ, трѣбва да се отговори съ истината, но преди всичко за самитѣ насъ. Недейте мисли, че само съ репресивни мѣрки се уталожва общественото мнение. Когато тѣзи мѣрки са въ границитѣ на закона, всѣки се задоволява съ тѣхъ. Но когато между тия мѣрки се явяватъ беззакония, действия на неотговорни фактори, както има случаи, частни лица да си позволяватъ да арестуватъ и да правятъ не знамъ какво съ тѣзи, които тѣ са смѣтали за виновни, тогава вече спокойствие нѣма.

Ето защо, ние бихме били доволни, ако правителството продължи въ тази посока, да разкрие най-пълно булото на тѣзи мистериозни изчезвания, за които се говори и които не могатъ да останатъ така между насъ. Ние не сме Робинзоновъ островъ, ние не сме заградени съ китайска стена. Това се шупне отъ уста на уста и отива тамъ, където не трѣбва да отива. Затова азъ смѣтамъ, че най-добриятъ отговоръ, който може да се даде на клеветитѣ, както на Оббовъ, така и на други хора, престѣпници спрямо своята родина, то е да стане една анкета и едно публично разбулване на тѣзи мистериозни изчезвания. (Ръкоплѣскания отъ социалдемократитѣ)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Пристаиваме къмъ първата точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за разширение на желѣзнопътната мрежа и на пристанищата.

Моля, г. докладчика да го прочете.

Докладчикъ И. Хрелопановъ (д. сг): (Прочита изцѣло законопроекта, заедно съ поправкитѣ и прибавкитѣ, приети на второ четене)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! По този законопроектъ е постѣпило едно предложение отъ г. Иванъ Хрелопановъ, надлежно поддигнато. Той иска буква в на чл. 2 да се замѣни съ следния текстъ: (Чете) „Съ прихода на желѣзнопътния данъкъ въ размѣръ 10% върху поземелния данъкъ и 3% върху данъка за занятие и данъка върху дружествата.“

Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Хрелопановъ.

И. Хрелопановъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Моето предложение се касае до следното. Въместо 12% върхнинна върху поземелния данъкъ, да се наложи 10% и да се изостави проектираната върхнинна отъ данъка върху сградитѣ. Да се изостави свършено свободенъ данъкътъ върху сградитѣ, защото върху него нѣма никакви върхнини, едно, и, второ, понеже се проектира този данъкъ въ бъдаще да бъде даденъ на общинитѣ, нека тѣ разполагатъ съ него. Това измѣнение, което предлагамъ, е въ съгласие съ комисията по Министерството на финанситѣ. Всички общински върхнини въ размѣръ 100% върху данъцитѣ сж спазени и затова намалихме съ 2% върхнината върху поземелния данъкъ, като поставихме 3% върхнинна върху данъка занятии и данъка върху дружествата. Този желѣзнопътенъ данъкъ ще се счита, че е върхнинна върху тѣзи данъци. Тя влиза въ общата върхнина отъ 100%, която се събира отъ тѣхъ.

П. Стояновъ (р): На какво основание намалявате върхнинитѣ на общинитѣ?

И. Хрелопановъ (д. сг): По споразумение съ министра на финанситѣ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на желѣзницитѣ.

Министъръ Р. Маджаровъ: Съ измѣнението, което предлага г. Хрелопановъ, е съгласно Министерството на финанситѣ; то стана по решение на финансовата комисия при Народното събрание, при участието и пълното съгласие на министра на финанситѣ. Като се намали върхнината върху поземелния данъкъ на 10% и се предвидѣ 3% върху данъка занятии и данъка върху дружествата, данъкътъ, който се предвиждаше по-рано, се намали съ 3.000.000 л. Това не влияе на върхнината, защото се подчиняваме на решението на финансовата комисия, което е легнало въ основата на току-що изработения законопроектъ за данъка върху приходитѣ на лицата и дружествата, който ще ви бъде представенъ. Споредъ него върхнинитѣ въ никой случай нѣма да надминаватъ 100%. Моля, прочее, следъ обясненията, които дадохъ, да бъде прието предложението на г. Хрелопанова.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ предложението отъ г. Иванъ Хрелопановъ поправка на чл. 2 буква в, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събраниято приема.

Има предложение отъ народния представител г. Владимиръ Начевъ, подписано отъ 90 души народни представители. То се отнася до пунктъ 18 на чл. 1, който той предлага да се измѣни така: „Станция Раковски—Михайлово“.

По сѣщия пунктъ 18 отъ чл. 1 има предложение отъ народния представител г. Недѣлчо Топаловъ, надлежно подписано. Той предлага пунктъ 18 отъ чл. 1 на законопроекта за разширение на желѣзнопътната мрежа и на пристанищата да се измѣни така: „Станция Раковски—Меричлери—Чирпанъ“.

Има думата народниятъ представител г. Владимиръ Начевъ.

В. Начевъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители. Самиятъ фактъ, че моето предложение е подписано отъ 90 човѣка, показва правата кауза, която съмъ се натърбилъ да защита. Въ законопроекта, който бѣ представенъ отъ г. министра на първо четене, бѣше определенъ точно пунктътъ, където трѣбваше да бъде свързана линията, която иде отъ къмъ Русе — Стара-Загора, за да слѣзе следъ това, презъ Раковски—Хасково—Кърджали и Мъстанлъ, надолу въ бъдаще. Казвамъ, тамъ бѣше определенъ точно пунктътъ, понеже още въ 1919 г. една инженерна бригада, следъ като е проучвала въ продължение на шестъ месеца терена, за да установи, къде е най-удобно да бъде свързана тази линия, рѣшилата, съ следъ на икономическиятъ, стопанскитъ и техническиятъ условия, че трѣбва да се свърже Раковски—Меричлери — съ Михайлово. Така установенъ, съ закона отъ 1923 г. този пунктъ се потвърди и остана за въ бъдаще да се изпълнява. Техническата комисия, която е къмъ Дирекцията на желѣзницитѣ въ отдѣлъ „постройки“, съ новия законопроектъ поддържа старото си решение. Тя намира, че това е единствениятъ най-удобенъ, най-късъ и най-правъ пътъ, за да не се осакати бъдащата голѣма артерия,

която се проектира да започне отъ Русе, Дунава, и да слѣзе къмъ Бѣло-море. По какви съображения, не знамъ, при второто четене се направи едно измѣнение на линията, като се постави да стане свързането на станция Раковски съ линията Чирпанъ—Стара-Загора. Съ този начинъ на процедурене — открито да си кажа мнението — схващамъ, че има една игра, съ цель да се отклони тази бъдаща голѣма артерия съ огледъ — както е предложението на г. Недѣлчо Топаловъ — да се свърже станция Раковски съ Чирпанъ. Така се образува на картата единъ жълъ отъ станция Раковски до Чирпанъ и следъ това, по старата линия, до Михайлово, съ едно излишно протежение отъ около 40 км.

Н. Топаловъ (д. сг): (Възражава нѣщо)

В. Начевъ (д. сг): Ще си кажете думата.

Н. Топаловъ (д. сг): Не обичамъ преувеличенията.

В. Начевъ (д. сг): Затова правя предложението, Народното събрание, като върховна инстанция, да си каже думата съ огледъ не на нѣкакви мѣстни интереси, а съ огледъ на бъдащия държавенъ интересъ — да не се осакати една голѣма артерия, която ще има и международно значение.

Съ огледъ на всичко това моля да се приеме пунктътъ тѣй, както е билъ представенъ отъ г. министра въ първоначалния проектъ — свързането на линията да стане така: „станция Раковски съ Михайлово“, а не съ Чирпанъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представител г. Недѣлчо Топаловъ.

Н. Топаловъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Нѣмаше да правя моето предложение тѣй, както е формулирано, нѣмаше да искамъ измѣнение на проекта, ако не бѣше предложението на г. Начевъ. Защото има много съображения, които сж заставили и министерството, и комисията да възприематъ да се впише въ законопроекта проучването на това парче между Меричлери и линията Чирпанъ—Стара-Загора. Преди всичко иска ви кажа, че теренътъ по линията Меричлери—Михайлово не е удобенъ. Много отъ васъ стѣ пктували къмъ Чирпанъ—Михайлово и стѣ видѣли онѣзи високи ридове какъ постепенно се сриватъ. Подпочвата е хума, отдолу сж видлицитѣ пластове и всичко това се срива постепенно. Инженеритѣ Ботушаровъ и Вучковъ, които сж служили въ желѣзницитѣ, казватъ, че мѣстоположението е неудобно и че подпочвата е опасна. Това би трѣбвало да застави Дирекцията на желѣзницитѣ да се замисли. Вториятъ мотивъ, който ни кара да искаме, што желѣзницата да не отива до Михайлово, е този, че самото с. Михайлово е разположено въ едно дѣфиле, където гара за извозъ на единъ миненъ басейнъ, какъвто е марипкиятъ, не може да се построи. Тамъ ще трѣбва да хвърлите маса пари, за да разширявате сегашната гара, а може би ще трѣбва да се отдалечите много отъ с. Михайлово. Техническиятъ и финансовитѣ съображения ще накаратъ комисията, като проучи въпроса, да даде мнение такова, какъвто азъ поддържамъ.

Но вие имате въ самия законопроектъ едно постановление днесъ, което ви подсказва и трѣбва да ви подсказва, че гр. Чирпанъ трѣбва да се запази. Този градъ можа да се закрѣпи отъ освобождението насамъ и населението му да остане кръгло 12 хиляди души отъ самото начало и досега благодарение на земледѣлието. Гр. Чирпанъ може да се развива само като земледѣлски центъръ. Занаятитѣ сж отпаднали и вирѣятъ само благодарение на тѣсния кръгъ покупатели, които идатъ отъ околнитѣ села. Сега, като искате да пострите желѣзнопътна линия Михайлово—Раковски, вие ще унищожите гр. Чирпанъ като центъръ на околии. Отъ това по-хубаво нѣма да се направи!

В. Начевъ (д. сг): Какъ ще се унищожи гр. Чирпанъ, когато линията минава презъ Михайлово?

Н. Топаловъ (д. сг): Има друго нѣщо. Миниятъ центъръ изисква работници и еснафитѣ, както и работницитѣ, ще отидатъ да се заселятъ въ Меричлери. Михайлово нѣма да се издигне като стопански центъръ, но Чирпанъ ще се разруши за смѣтка на Михайлово.

Друго нѣщо, което е несъвмѣстимо съ най-елементарния моралъ, е, че въ чл. 3 на законопроекта се предвижда, че населението, което отстон на 20 км. отъ линията, която се строи, ще трѣбва да отбива временна трудова повинностъ вѣнъ отъ връхнинитѣ, които то ще трѣбва да плаща. Значи за тази линия, която ще разруши Чирпанъ като стопански центъръ, която ще застави жителитѣ му да се изселватъ, за тази линия гр. Чирпанъ ще трѣбва да плаща данъци и да отбива трудова повинностъ!

М. Донсузовъ (с. д.): Тогава всѣко село и всѣки градъ може да протестира. Може ли така?

Н. Топаловъ (д. ст.): Не е така, г. Донсузовъ. — Презумцията е, че тази линия носи благодатъ на населението, че тя не разрушава онова, което е вече създадено. А стане ли изселване на Чирпанъ, това значи сгради за милиони и милиони да бждатъ напуснати.

М. Донсузовъ (с. д.): Кой ще се изсели отъ Чирпанъ?

Н. Топаловъ (д. ст.): Ако погледнете малко по-дълбоко на тази работа, тогава и Вие ще се убедите въ това. Та, мене ми се струва, че ще трѣбва да измѣните чл. 3. Не можете вие да задължавате населението да плаща данъци и да отбива трудова повинностъ, когато то знае, че съ това подписва само своята присяда.

Линията щѣла да стане дълга. Това поддържа г. Начевъ. Безспорно е, тя ще стане съ 20 км. по-дълга. Ето къде минава линията: (Сочи картата) Синята черта отива къмъ Чирпанъ, а червената — къмъ Михайлово. Разликата въ разстоянията между станциитѣ Раковски—Чирпанъ, Чирпанъ—Михайлово и Михайлово—Раковски е само 22 км., а не 40 км. Ако въпросътъ е, че трафикътъ отъ Сръдна-гора или Стара-планина щѣлъ билъ да обиколи само 22 км. — защото този трафикъ не може да минава презъ балканската линия, за която се мислѣше, че ще стане международна — безспорно, и азъ ще се съгласяя, че е така. Но когато, споредъ картата, която сочи г. Начевъ, международниятъ трафикъ се направлява отъ Сомовитъ—Плѣвенъ за София, вие не можете да говорите вече, че линията Русе—Търново—Стара-Загора и на югъ е международна линия, тя си остава чисто българска линия. А щомъ е така, тази линия не може да има за обектъ да разрушава стопанскитѣ центрове край нея.

Ето защо, азъ ви моля да не се съгласявате нито съ предложението на г. Начевъ, нито съ моето. (Общъ смѣхъ) Азъ направихъ предложението си не съ целъ, за да го прѣкарамъ, но за да поискамъ въпросътъ да се проучи отъ оная техническа дирекция, която се учредява, тя да каже презъ къде да мине линията. Този проектъ ще трѣбва да се проучи.

Д. Мангърговъ (д. ст.): Проектътъ на г. министра е разученъ. Отъ самото начало този проектъ бѣше Михайлово—Раковски. Въ комисията е станало измѣнение, обаче на второ четене то не се прие.

Н. Топаловъ (д. ст.): На второ четене не е разисквано.

Д. Мангърговъ (д. ст.): До прокарването на линията тя все ще се разучава.

Н. Топаловъ (д. ст.): Това поддържамъ и азъ. Нека се проучи мѣстоположението на линията.

Д. Мангърговъ (д. ст.): Мисълта ми е, че между насъ и г. министра нѣма никакъвъ конфликтъ и никакво недоразумение.

Н. Топаловъ (д. ст.): Значи искате да кажете, че азъ искамъ да се бламира г. министърътъ? Съвсемъ не искамъ това, а казвамъ, че този въпросъ трѣбва да се огнесе на компетентни лица.

Д. Мангърговъ (д. ст.): Може ли единъ законопроектъ за разширение на желѣзнопътната мрежа да се прокарва, безъ да е проученъ? Това е абсурдъ.

Н. Топаловъ (д. ст.): Защо се нервирате? Това показва че сте пристрастенъ. Г-да! Ако приемете предложението на г. Начевъ, вие ще произнесете присяда надъ гр. Чирпанъ и ще го накарате самъ да я подпише и самъ да я ексекутира, чрезъ което ще погребете себе си като стопански центъръ. Това ще направите вие.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ.

Министъръ Р. Маджаровъ: Г. г. народни представители! Азъ моля пунктъ 18 отъ чл. 1 отъ законопроекта да си остане тъй, както бѣше приетъ на второ четене, а въпросътъ за линията Михайлово—Чирпанъ или която и да било друга линия да не се предрешава по следнитѣ съображения. Вѣрно е, че въ първоначалния проектъ бѣше предвидена линията Михайлово—Раковски, но въ комисията се изтъгнаха две съображения, които трѣбва да бждатъ мѣродавни, когато става дума за разширение на желѣзнопътната мрежа. Първото съображение сѣ техническитѣ условия, а второто — стопанското значение на мѣстноститѣ, презъ които ще минава дадена линия. Понеже въ областта или около нея, където ще минава тази линия, ние имаме маришкия басейнъ на каменнитѣ въглища и на водитѣ, въпросътъ следва ли да бжде направена само технически изгодната линия Михайлово—Раковски или линията ще трѣбва да бжде прокарана така, че да може този миненъ и воденъ басейнъ да бждатъ използвани, остава неуясненъ. Така се поставя въпросътъ и той не биде предрешенъ нито въ полза на Чирпанъ, нито въ полза на Михайлово. Азъ моля народното представителство да се съгласи този пунктъ да си остане както е въ законопроекта, въ който случай и дветѣ предложения ще трѣбва да бждатъ отхвърлени.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има две предложения, които се отнасятъ до пунктъ 18 на чл. 1 отъ законопроекта: едно предложение на г. Владимиръ Начевъ, а другото на г. Недѣлко Топаловъ. Понеже г. Начевъ даде по-рано своето предложение, него ще положа на гласуване. Г. Начевъ предлага въ пунктъ 18 отъ чл. 1 на законопроекта да се каже: „Станция Раковски—Михайлово“. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема.

Г. Топаловъ предлага въ пунктъ 18 да се каже: „Станция Раковски—Меричлери—Чирпанъ“. Нѣма да положа на гласуване неговото предложение, защото вече се прие предложението на г. Начевъ.

Има предложение отъ г. Левъ Кацковъ, който предлага въ чл. 1 буква а, пунктъ 1, който гласи: „Раковски—Хасково—Мѣстанлъ“, да се прибави между думитѣ „Хасково—Мѣстанлъ“ и думата „Кърджалий“.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представител г. Левъ Кацковъ, за да развие предложението си.

Л. Кацковъ (д.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Линията Раковски—Хасково—Мѣстанлъ е продължение отъ оная голѣма линия, която трѣбваше да свърже Дунава съ Бѣло-море. Тази линия е проучена детайлно въ оная моментъ, когато бѣхме въ Гюмюрджина и когато нѣмахме допълнителната линия, която ни бѣше отстъпена отъ турското правителство. Следователно, тази линия е проучена съ огледъ да може да се стигне отъ Дунава до Бѣло-море въ възможно най-скоро време и затова трасето на тази линия минава презъ ония пунктове, които сѣ били важни икономически центрове. Но азъ ви обръщамъ вниманието, г. г. народни представители, че по него време градецътъ Кърджалий е представлявалъ едно обикновено село съ 1.200 жители, следователно, техническата комисия не го е имала предъ видъ. Отъ друга страна технически линията е трѣбвало да бжде прокарана на 6½ км. отъ гр. Кърджалий, за да може да се избегне единъ голѣмъ мостъ. Обаче съ течение на времето условията се измѣниха съвършено. Отъ едно обикновено село въ миналото, гр. Кърджалий днесъ брои повече отъ 10 хиляди жители. Има деветъ тютюневни склада, въ които работятъ много работници. Гр. Кърджалий е възелъ на всички шосета, които идатъ отъ границата. Отъ друга страна, презъ гр. Кърджалий минава 4½ милиона килограма тютюнъ и се внасятъ отъ стара България продукти за повече отъ 10 милиона лева. Следователно, азъ правя предложение въ линията Раковски—Хасково—Мѣстанлъ да се впише и Кърджалий. Съ това ще се построи съ свършено малко разности само една допълнителна линия отъ 6½ км. при равенъ теренъ. Тази желѣзнопътна линия ще може да се рентира стлично. Презъ Кърджалий ще може да се изнася тютюнъ и да се внасятъ всички стоки отъ стара България. Това ще бжде отъ полза на добре разбранитѣ интереси на населението и на страната.

Докладчик И. Хрелопановъ (д. сг): Г. г. народни представители! Предложението, което прави колегата Кацковъ, се отнася до линията, означена въ чл. 1 пунктъ 1: Раковски—Хасково—Мъстанлъ, като той иска да се добави и Кърджалий. Дълга да съобща на Народното събрание, че тази линия се строи, тя е отъ тѣзи категории желѣзници, които се считатъ въ постройка, тя е проучена именно въ това направление: Раковски—Хасково—Мъстанлъ. Колегътъ иска да се свърже Кърджалий съ желѣзнопътна линия. Това е единъ новъ въпросъ за една мѣстна желѣзница, които може да бѣде строена съгласно чл. 17 отъ законопроекта. Трасето Раковски—Хасково—Мъстанлъ, искамъ да добавя, има покрай своитѣ стопански задачи и други, стратегически и национални, бихъ казалъ. За това този именно обектъ — Мъстанлъ — не може да бѣде измѣстенъ съ Кърджалий. Прочее, моля да не се съгласяватъ съ това предложение.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на желѣзницитѣ.

Министъръ Р. Маджаровъ: Има линия Кърджалий—Орга-кьой, така че това трасе не може да се измѣсти. Какво искате повече?

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. Кацковъ! Настоявате ли на Вашето предложение?

Л. Кацковъ (д): Настоявамъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ поправката, която предлага г. Левъ Кацковъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнѣштво, Събранието не приема.

Друго предложение нѣма.

Които приематъ на трето четене законопроекта за разширение на желѣзнопътната мрежа, заедно съ приетитѣ поправки, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

(Вж. приложение № 48, Т. II)

Г. г. народни представители! Съобщавамъ ви, че е постъпило законодателно предложение отъ народнитѣ представители г. г. Бошняковъ, Х. Черневъ и Г. Шивачевъ, подписано отъ нужното число народни представители, за обезщетение на пострадалитѣ отъ изстѣпленята на оранжевогвардейцитѣ презъ м. септемврий 1922 г. Това предложение ще се напечататъ и ще ви се раздаде.

Пристъпваме къмъ втора отъ дневния редъ — трето четене на законопроекта за бюджета на разнитѣ фондове за 1925/1926 финансова година.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Прочита изцѣло законопроекта, заедно съ поправкитѣ и прибавкитѣ, приети на второ четене)

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г-да! Има постъпили три предложения за поправки.

Народниятъ представителъ г. Лѣкарски предлага въ разходния § 5 на фонда „подпомагане лѣкувацитѣ се противъ бѣсъ“ да стане следната поправка, а именно цифрата 250 л. да стане 300 л., цифрата 400 л. да стане 500 л., като общо исканиятъ кредитъ по този параграфъ отъ 200.000 л. да стане 240.000 л.

Докладчикъ Р. Василевъ: (д. сг) Преди всичко разходътъ по този параграфъ вчера се увеличи на 300.000 л. Сега, като се искатъ още 40.000 л., кредитътъ ще стане 340.000 л.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Лѣкарски.

И. Лѣкарски (д. сг): Г. г. народни представители! На пръвъ погледъ това е дребенъ въпросъ. Касае се за беднитѣ дѣца, ухапани отъ бѣсни животи, които се изправятъ отъ общинитѣ за лѣкуване тукъ, въ София. Максималната помощ, която се дава на тѣзи деца за 15-дневното престояване тукъ, е 250 л., а ако децата сѣ придружени отъ родителитѣ си, тогава имъ се дава максимумъ 400 л. — една сума, съ която не може да си купятъ и хлѣба презъ 15-дневното имъ стоеие въ София. Неотдавна имахъ случай да констатирамъ, какъ на 14 бедни деца отъ Кюстендилъ, ухапани отъ бѣсни кучета, даваха по 150 л. за 15-дневното имъ престояване, а на тѣзи,

които бѣха придружени отъ родителитѣ имъ, бедни хора, които сѣ напуснали работата си, за да доведатъ децата си, за да ги лѣкуватъ, даваха по 200—300 л. помощъ за сѣщото време. Предъ видъ на това, намирамъ за целесъобразно сумата, предвидена въ § 5 на фонда „подпомагане лѣкувацитѣ се противъ бѣсъ“, да се увеличи, като помощта за децата се увеличи отъ 250 на 300 л., а ако се придружаватъ като малолѣтни отъ родителитѣ си — отъ 400 на 500 л. Въ такъвъ случай глобалната сума ще бѣде увеличена съ 40.000 л. Това сѣ суми, които се събиратъ отъ респективнитѣ общини. Моето предложение е не само целесъобразно, но и справедливо — и г. директорътъ на народното здраве сѣщо намира за необходимо да се увеличи тази сума. Вѣрвамъ, че г. министърътъ на вътрешнитѣ работи нѣма да има нищо противъ приемането на моето предложение.

Министъръ И. Русевъ: Нѣмамъ нищо противъ.

Г. Данаиловъ (д. сг): Г. докладчикътъ съгласенъ ли е?

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): Въпросътъ е да се увеличи помощта на тия бѣдни болни. Азъ съмъ съгласенъ.

Г. Данаиловъ (д. сг): Г. докладчикъ! Бюджетарната комисия не е приела това и то по принципъ не може да се приеме.

Искамъ думата, г. председателю.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Имате думата.

Г. Данаиловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Касае се въпросътъ за бедни хора, на които никой не може да откаже правото да искатъ тази помощ. Но тия хора дождатъ тукъ да се лѣкуватъ и съответнитѣ общини ще трѣбва да платятъ. Каква е тая държава, която на всѣкого ще плаща?

И. Лѣкарски (д. сг): Общинитѣ даватъ сумитѣ на фонда.

Г. Данаиловъ (д. сг): Общинитѣ ще платятъ на своитѣ хора, които идватъ да се лѣкуватъ. Защо всичко държавата да плаща, защо всичко да се решава тукъ отъ Народното събрание? Азъ разбирамъ, че на беднитѣ хора ще трѣбва да се даде помощъ, но тая помощъ трѣбва да се даде отъ общинитѣ, отдето идатъ тѣзи хора. Азъ съмътамъ, че е неудобно държавата да плаща на всички.

И. Лѣкарски (д. сг): Общинитѣ даватъ по 1% отъ редовнитѣ си приходи за този фондъ.

Г. Данаиловъ (д. сг): Най-неудобното въ случая е, че лѣкуването е централизирано. Както се научавамъ, Варненската окръжна постоянна комисия е основала свой институтъ; струва ми се, че и въ Стара-Загора ще се основе такъвъ. Когато тази служба се прѣнесе извъ цѣла България, то и разноснитѣ ще бѣдатъ по-малки, а това ще бѣде и по-удобно за хората, които се лѣкуватъ. Азъ не съмъ противъ да се помогне на беднитѣ болни, но недейте иска, щото тази помощъ все отъ държавата да излиза.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ предложението на г. Лѣкарски въ § 5 на разхода въ фонда „подпомагане лѣкуващи се противъ бѣсъ“ цифрата 250 да стане 300, а цифрата 400 да стане 500, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнѣштво, Събранието не приема.

Има предложение отъ г. Лѣкарски къмъ чл. 5 отъ закона за бюджета на разнитѣ фондове да се прибави нова буква л съ следното съдържание: (Чете) „Построяване на сгради за пансионъ и други при земеделското училище въ гр. Кюстендилъ — 2.500.000 л.“

Има думата г. Лѣкарски, за да развие предложението си.

И. Лѣкарски (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ нѣма да се обосновавамъ надълго, за да мотивирамъ това си предложение. Ще ви цитирамъ само нѣколко пасажки отъ единъ протоколъ, съставенъ отъ една комисия подъ председателството на замѣстникъ-началника на земеделското отдѣление при Министерството на земеделството и членове: кюстендилскиятъ окръженъ инженеръ, кюстендилскиятъ окръженъ архитектъ, директорътъ на учили-

щето във Кюстендил и други длъжностни лица. Въз този протокол тѣ констатирайтъ, че земледѣлското училище въ Кюстендил съществува отъ 30 години насамъ — едно отъ най-старитѣ земледѣлски училища въ България, което преди нѣколко години бѣше реорганизирано въ срѣдно земледѣлско училище. Но поради липса на помѣщение, отъ една страна, и, отъ друга, поради политиката, която бѣше въаперило Министерството на земледѣлието, ученицитѣ бѣха прехвърлени въ Плевенското земледѣлско училище. Предвиденото сега въ бюджета за 1925/1926 финансова година практическо земледѣлско училище, за да може да съществува като такова, ще трѣбва да разполага съ най-необходимитѣ сгради поне за пансионъ, защото съществуващитѣ сега сгради, които презъ войнитѣ 1912/1913 и 1915/1918 г. бѣха използвани отъ войскови части, сѣ разрушени. Комисията констатира въ протокола следното: (Чете) „Дветѣ пансионна-класни здания сѣ строени преди 30—35 години съ паянтови вънкашни и вътрешни стени, изпълнени съ половина тухла. Около 1 м. надъ масивния цокълъ надъ сградитѣ всички дървени части на паянта (хоризонтални, вертикални и наклонни) сѣ съвършено прогнили и сѣ се преобрънали въ кафявъ прахъ. Освенъ това, всички врати, прозорци и дъсчени подове сѣ напълно прогнили. Вътрешната и вънкашната мазилка сѣ опаднали и сѣ се отпорили отъ задарията и голѣми плоскости отъ тѣхъ висятъ въ въздуха. Навѣситѣ предъ южнитѣ входи сѣ разрушени и могатъ всеки моментъ да паднатъ“.

Въ пунктъ втори на сѣщия протоколъ комисията констатира: (Чете) „Дветѣ пансионни-класни здания въ сегашното си състояние сѣ съвършено негодни за предназначението си и представляватъ отъ себе си гнѣба на мязами и болести“. По-нататкъ въ сѣщия протоколъ се казва: (Чете) „Тия сгради би трѣбвало да се демолиратъ, разрушатъ, и като се използватъ здравитѣ части на получения следъ демолирането материялъ, да се построятъ две нови сгради, и то върху сѣщитѣ основи, при известно ново разпредѣление на вътрешнитѣ преградни стени, съ целъ да се получатъ по-хигиенични помѣщения“.

„За тая целъ ще сѣ нужни 2.500.000 л. Ако, обаче, се касае за едно използване на сградитѣ за още нѣколко години, комисията препоръчва да имъ се направятъ коренни ремонти“ — това ще бѣде, обаче, само временно. „За тая целъ ще сѣ нужни около 1½ милиона лева. Предъ видъ, обаче, на общото състояние и разпредѣление на тия две постройки, комисията намира, че и следъ похарчането на тая сума тѣ нѣма да отговарятъ на условията за хигиенични и целесъобразни жилищно-класни помѣщения“.

Комисията въ цѣлия си съставъ единодушно е възприела, че училището даже не може да съществува, децата не може да се поставятъ въ него да учатъ, ако не се предприеме нѣщо, за да се построятъ необходимитѣ здания. Ето защо, въ миналогодшния бюджетъ бѣше предвидена една сума отъ 3½ милиона лева за направата на сградитѣ тамъ, но предъ видъ на това, че плановетѣ не бѣха готови, този кредитъ бѣше махнатъ и бѣше оставена само една сума отъ 300.000 л. за извършването на известни поправки. На 2 априлъ т. г. сѣ писмо № 4.012 Министерството на земледѣлието нека отъ Министерството на благоустройството 3.000.000 л. кредитъ. Предъ видъ на туй, че въ общия бюджетъ не е могло да се предвиди такъвъ кредитъ, тази сума сѣ изостави, обаче, се обеща, че тя ще се вземе отъ специалния фондъ по Министерството на земледѣлието, за да може да се направятъ тия постройки. Иначе ще трѣбва да се затвори училището. А то е въ единъ ошарски и земледѣлски край и за неговото закриване въпросъ не може да става. Това училище е едно отъ най-уреденитѣ въ България.

Ето защо, азъ ви моля — г. министърътъ на финанситѣ и г. министърътъ на земледѣлието се съгласиха, понеже съзнаватъ нуждата отъ направата на тия сгради — да се съгласите къмъ чл. 5 отъ закона за бюджета на разнитѣ фондове да се прибави буква л съ следното съдържание: (Чете) „Построяване на сгради за пансионъ и други при земледѣлското училище въ гр. Кюстендилъ — 2.500.000 л.“

Нѣма защо да се аргументирамъ повече, за да ви убеждавамъ въ необходимостта отъ отпускането на този кредитъ, защото официалния протоколъ, който ви цитирахъ, говори най-красноречиво за това. Азъ бихъ молилъ г. Данаилова, предъ видъ на крайната необходимостъ отъ постройката на тия сгради, да не повдига въпросъ за формалностъ, . . .

Г. Данаиловъ (д. ст): Не знаете какво ще кажа.

И. Лѣкарски (д. ст): . . . защото по-важна е същността, която ще се постигне, отколкото да се придържаме о една формалностъ, която въ случая не би донесла нѣщо, нито би измѣнила това негово становище за други случаи.

Г. Данаиловъ (д. ст): Г. докладчикъ! Съгласни ли сте да се дадатъ още 2.500.000 л.?

Докладчикъ Р. Василевъ (д. ст): Г. г. народни представители! Азъ не знамъ дали вие трѣбва да се съгласите съ предложението на г. Лѣкарски за вписване сега, на трето четене, новъ кредитъ отъ 2.500.000 л., защото още отъ миналата година е заведена практика, щото предложения за отпускане на кредити да се правятъ при второто четене и, ако се приемагъ, тогава се вписватъ тия нови кредити, а на трето четене да се правятъ само нѣкои поправки, да не се вписватъ нови кредити, защото тогава по формални причини такива не могатъ да бѣдатъ отпуснати. Азъ съжалявамъ, че г. Лѣкарски не е направилъ своето предложение вчера, при второто четене на бюджетопроектитѣ на фондоветѣ. Може би по същество неговото предложение да е хубаво, но не бива при третото четене на бюджетопроектитѣ да става това: единъ да иска да се впише единъ кредитъ, другъ да иска да се впише втори кредитъ и т. н. Имайте предъ видъ, че тия бюджетопроекти, преди да се приематъ окончателно, трѣбва да бѣдатъ балансиранни.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. Лѣкарски! Настоявате ли на своето предложение?

И. Лѣкарски (д. ст): Настоявамъ.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Данаиловъ — председателъ на бюджетарната комисия.

Г. Данаиловъ (д. ст): Азъ искамъ да прибавя само това, че бюджетътъ на тоя фондъ по Министерството на земледѣлието, тѣй както вчера го гласувахме, е въ дефицитъ — разходитѣ му сѣ повече отъ приходитѣ. Ако искате сега да прибавимъ още 2.500.000 л. къмъ разходитѣ на тоя фондъ и, следователно, дефицитъ му да се плази отъ общата казна, добре. Но, ако приемемъ това, то ще рече да не изпълнимъ туй, което гласувахме преди малко. Тѣй че и по тая причина предложението на г. Лѣкарски не може да се гласува.

Никой не е противъ уредбата на земледѣлското училище въ Кюстендилъ. Това училище е било отъ голѣмо значение, историята му е свързана съ развитието на нашето овощарство — никой не отказва това — но нито е моментъ сега за вписване нови кредити, нито е редовно да се занимаваме сега съ този въпросъ.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ П. Годоровъ: Г. г. народни представители! Кредити по бюджета на фондоветѣ се разрешаватъ — това става и по извънредния бюджетъ — а се разходватъ въ зависимостъ отъ приходитѣ, които постѣпватъ по тоя бюджетъ. Ако сега се гласува кредитътъ отъ два милиона и нѣщо, който се иска при третото четене на бюджетопроекта на фондоветѣ — и азъ сѣщо съжалявамъ, че подобно предложение се прави на трето четене — а нѣма приходи, нѣма постѣпления, естествено е, че задачата, която мѣримъ да разрешимъ съ тоя кредитъ, нѣма да се разреши.

Искамъ да обърна вашето внимание и на друго. Тая година захрихме доста много реалки, доста много други учебни заведения за общо образование, а вписахме единъ общъ кредитъ около 30 милиона лева, който да се разпредѣли по съответнитѣ министерства, за насърчение на професионалното образование. Искамъ да кажа, иногорира се единъ курсъ, за който отдавна всички сме говорили, но за който никой пакъ не сѣже да давали достатъчно средства. Азъ не съмъ се противопоставилъ енергично — и сега не се противопоставямъ — на искането отъ страна на нѣкои народни представители да се намѣрятъ отъ туй или отъ тамъ средства, за да се насърчава професионалното образование. Азъ подчертавамъ, обаче, че тия средства ще се дадатъ доволно, доколкото има приходи. И струва ми се, че въпросътъ, който г. Лѣкарски

повдига, би могъл да се разреши по друг начин: вместо да вписваме в бюджета на фондовете искания от г. Лъкарски кредит от 2.500.000 л., нека се адресира той към Министерството на земледелието и нужните суми да се отпуснат от предвидения за насърчение професионалното образование общ 30 милионен кредит, който е доста голъма и който, доколкото се простират монитъ сведения, още не е наченатъ.

Министър Я. Молловъ: Редакцията по редовния държавен бюджет, въ който е предвиденъ 30-милионниятъ кредитъ за насърчение професионалното образование, не позволява да се разходватъ средства за постройкы — а именно това иска г. Лъкарски.

Министър П. Тодоровъ: Добре. Щомъ редакцията не позволява, тогава азъ смѣтамъ, че е хубаво да гласуваме въ бюджета на фондовете искания отъ г. Лъкарски кредитъ — а ще дадемъ средства въ зависимостъ отъ това, съ което тия два фонда ще разполагатъ — защото, г-да, наистина трѣбва да се насърчава професионалното образование.

Г. Данаиловъ (д. сг): Нека си говори г. министърътъ — азъ нѣма да гласувамъ.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. Иванъ Лъкарски прави предложение за прибавяне нова буква л къмъ чл. 5 отъ законопроекта за бюджета на фондовете съ следното съдържание: (Чете) „Построяване на сгради за пансионъ и др. при земледѣлското училище въ гр. Кюстендил — 2.500.000 л.“

Който отъ васъ сж съгласни съ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Сжко така г. Лъкарски предлага къмъ чл. 7 отъ законопроекта за бюджета на фондовете да се прибави нова алинея съ следното съдържание: (Чете) „Възнагражденията, предвидени въ разходнитѣ таблици на разнитѣ фондове за членове на комисии, ще се плащатъ на длъжностнитѣ лица, участвуващи въ тѣзи комисии, само ако заседанията на комисията ставатъ вънъ отъ обикновеното работно време на учреждението, въ което служи респективно длъжностно лице“. Ясно е, г. Лъкарски, предложението Ви.

И. Лънарски (д. сг): Ясно е, но азъ искамъ само две думи да кажа.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Имате думата.

И. Лънарски (д. сг): Ако права това предложение, г. народни представители, то е за да може да има известенъ порядъкъ и длъжностнитѣ лица да знаятъ, че ония възнагражденията, които сж предвидени въ бюджета, да имъ се плащатъ като тантиеми и не знаятъ какви си още други, не имъ се плащатъ за онова време, презъ което тѣ, като началници, като шефове на известни служби, сж длъжни да вършатъ текущата работа на своето учреждение. Когато нѣкой чиновникъ трѣбва да участвува въ нѣкой комисия, за което се предвижда отдѣлно възнаграждение отъ 50, 60, 100 л. и т. н., той не може да изпозува за участие въ тази комисия служебното време, за което му се плаща възнаграждение по редовния бюджетъ. И само длъжностни лица, които участвуватъ въ комисии извънъ служебното време на учреждението, въ което служатъ, трѣбва да получаватъ възнаграждение отъ тѣзи фондове. Защото тѣзи фондове се създаватъ отъ средствата на общинитѣ, на окръжитѣ, на държавата и голѣма частъ отъ тия средства, стотици хиляди левове, отиватъ за възнаграждения на членоветѣ на разни комисии, въ които влизатъ длъжностни лица, началници на отдѣления и други, които получаватъ възнаграждения като държавни чиновници по редовния бюджетъ.

Ето защо азъ смѣтамъ, че ще бжде по-целесѣобразно, ако приемемъ това предложение, съ което ще дадемъ възможностъ на чиновнитѣ да си гледатъ текущата работа, та когато ги потърсятъ било външни лица за справка, било тѣхнитѣ подчинени по работа, да ги намиратъ въ канцеларията, а не да се оправдаватъ съ това, че били въ комисии.

Чиновнитѣ предпочитатъ да заседаватъ въ комисии, защото тия комисии заседаватъ презъ работното време на учрежденията, и така тѣ си създаватъ странични доходи, но отъ друга страна занемаряватъ прямата си работа. Ако желаятъ да работятъ повече и за своя интен-

зивенъ, извънреденъ трудъ да получатъ възнаграждение, тѣ трѣбва да намиратъ за това време извънъ служебното време на респективното учреждение, въ което служатъ.

Азъ нѣма да ви посочвамъ какви възнаграждения имаше предвидени въ единъ отъ фондоветѣ, но благодарение, че въ комисията се заличиха.

Предложението, което правя, е много умѣстно и, ако то се приеме, ще се внесе една голѣма експедитивностъ въ нашитѣ учреждения, шефове на учрежденията ще се занимаватъ повече съ прямата си работа, а ще отиватъ въ комисии, само когато иматъ свободно време вънъ отъ служебното време, или пъкъ ако отиватъ въ комисии презъ служебното време, нѣма да получаватъ отдѣлно възнаграждение.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. докладчикъ! Вашето мнение?

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): Нѣмамъ нищо противъ.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Който приематъ предложението на г. Лъкарски за вписване нова алинея къмъ чл. 7 отъ законопроекта за бюджета на фондовете съ съдържание: (Чете) „Възнагражденията, предвидени въ разходнитѣ таблици на разнитѣ фондове за членове на комисии, ще се плащатъ на длъжностнитѣ лица, участвуващи въ тѣзи комисии, само ако заседанията на комисията ставатъ вънъ отъ обикновеното работно време на учреждението, въ което служи респективното длъжностно лице“, съ което предложение е съгласенъ и г. докладчикътъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Който приематъ законопроекта за бюджета на разнитѣ фондове за финансовата 1925/1926 г., заедно съ гласуванитѣ поправки и прибавки, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

(Вж. приложение № 49, Т. II)
Минаваме къмъ третата точка отъ дневния редъ — докладъ на прошегарната комисия.

Моля ония отъ г. г. докладчикитѣ, които сж готови, да докладватъ.

Докладчикъ И. Терзиевъ (з): Ще докладвамъ по списъкъ X пореденъ № 185.

Постѣпила е молба отъ Дона Михайлова, жителка на с. Българска Бѣла, Врачанска околия, за себе си и като представителка на малолѣтнитѣ си деца Никола и Вълчо Михайлови. Тя се тѣжи, че мжжътъ и Михаилъ Йордановъ, жителъ на с. Българска Бѣла, Врачанска околия, презъ време на търновскитѣ събития — 17 септември 1922 г. — е билъ тежко раненъ на гара Горна-Орѣховица и впоследствие починалъ.

Молбата ѝ е била изпратена въ Министерството на вътрешнитѣ работи, за да даде то нужнитѣ сведения. Последното отъ своя страна я изпраща на врачанския окръженъ управител, който е далъ нужнитѣ сведения: потвърждава, че действително мжжътъ на тѣжителката е билъ раненъ презъ време на търновскитѣ събития и впоследствие починалъ, и дава мнение да ѝ се даде една що-годе помощъ.

Комисията реши да се отпусне на просителката еднократна помощъ въ размѣръ на 30.000 л.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Който сж съгласни съ решението на комисията, да се отпусне на Дона Михайлова, отъ с. Българска Бѣла, Врачанска околия, за нея и като представителка на малолѣтнитѣ си деца Никола и Вълчо Михайлови еднократна държавна помощъ въ размѣръ на 30.000 л., моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Терзиевъ (з): Ще докладвамъ по списъкъ X пореденъ № 186.

Постѣпила е молба отъ Елена д-ръ Флорова, отъ гр. Варна, ул. „Одринска“ № 16. Тя се тѣжи, че отъ нея се иска една сума въ размѣръ на 4.810.87 л., съ която сума е билъ начетенъ мжжътъ ѝ д-ръ Иванъ Флоровъ като лѣкаръ на етапна болница въ Стралджа, Чорлу и т. н. презъ време на Балканската война.

Тази преписка е била изпратена въ Министерството на войната съ молба да даде то нужнитѣ сведения. Министерството отъ своя страна я препраща въ санитарното

артилерийско ликвидационно бюро, за да даде нужните сведения. Ликвидационното бюро дава сведения, че съжщата сума от 4.810'87 л. е билъ начетенъ Аврамъ Петковъ, счетоводителъ на въпросната болница. Самиятъ началникъ на ликвидационното бюро се чуди, какъ така съжщата сума да е начетенъ и д-ръ Флоровъ, и изказва мнение, че тази сума трѣбва да бѣде опростена, още повече, че д-ръ Флоровъ е починалъ.

Комисията единодушно реши да опрости сумата на просителката въ размѣръ на 4.810'87 л.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Балтовъ.

Н. Балтовъ (д. ст): Г. г. народни представители! Азъ намирамъ, че тукъ има една грѣшка или едно недоразумение. Ако съж начетени две лица за тая сума, грѣшката лесно ще бѣде изправена и постановлението по отношение на д-ръ Флоровъ ще бѣде отмѣнено. Нѣма защо въ такъвъ случай ние да се занимаваме съ този въпросъ. Не е работа на Народното събрание да провѣрява дали дадено лице е било правилно или неправилно начетено съ известна сума. Наследникитъ на д-ръ Флоровъ ще следва да се обърнатъ къмъ ликвидационната комисия съ едно заявление, въ което да изложатъ какъ стои работата и ликвидационната комисия, като констатира това, ще отмѣни постановлението по отношение на покойния д-ръ Флоровъ, а ще остави отговоренъ за сумата само счетоводителя.

Така щото азъ мисля, че прошектарната комисия неправилно е взела решение да се опрости тая сума; тя би трѣбвало да остави тая молба безъ последиствие, дори и не би трѣбвало да се занимава съ нея. Не е хубаво да се създаватъ такива прецеденти.

Министъръ П. Тодоровъ: Преписката изпращана ли е въ Финансовото министерство?

Докладчикъ И. Терзиевъ (з): Не е изпращана. Д-ръ Иванъ Флоровъ е билъ начетенъ съ тази сума въз основа заповѣдъ № 9 отъ 1924 г. на Министерството на финанситъ. Преписката е изпратена направо въ Министерството на войната съ молба да даде нужните сведения. Отъ своя страна Министерството на войната я препраща въ ликвидационното артилерийско бюро и то дава сведения, че съ тая сума е било начетено друго лице, което е било въ съжностъ отчетникъ на тая болница, а не д-ръ Флоровъ.

Министъръ П. Тодоровъ: Тѣ да се разправятъ помежду си. Ежедневно се издаватъ маса постановления отъ финансовата инспекция и отъ други финансови органи, съ които се начитатъ известни лица. Ако започнемъ тукъ да ги считаме, да ги признаваме за изправни или не, къде ще му излѣзе краятъ? Азъ бѣхъ залесанъ, когато съ докладваше този въпросъ и не можахъ добре да чуя, но, смѣтамъ, че това решение на прошектарната комисия не може да се приеме. Тогава какъвъ смисълъ иматъ постановленията на финансовитъ органи? Има съдебни инстанции, които признаватъ тия постановления за редовни или нередовни, а това не е работа на Парламента.

В. Молловъ (д. ст): Да се оттегли преписката и да се изпрати въ Министерството на финанситъ.

Министъръ П. Тодоровъ: И тамъ, безспорно, тая молба ще бѣде оставена безъ последиствие.

В. Молловъ (д. ст): Да я оттегли докладчикътъ и ще се свърши.

Докладчикъ И. Терзиевъ (з): Молбата е разгледана отъ прошектарната комисия, която е решила молбата да се уважи.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! Чухте мнението на г. министра на финанситъ, но понеже има решение на прошектарната комисия, ще го положа на гласуване.

Който съж съгласни съ решението на прошектарната комисия, да се опрости на Елена д-ръ Флорова, отъ гр. Варна, сумата 4.810'87 л., съ която е билъ начетенъ нейниятъ мъжъ д-ръ И. Флоровъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Меншество Събранието не приема.

Докладчикъ Д. Табановъ (д. ст): Ще докладвамъ по списъкъ X пореденъ № 30.

Македонското женско благотворително дружество, основано въ Битоля, пренесено следъ Балканската война въ София, издържа сиропиталище и иска да си построи собствено здание. Подало е молба, съ която иска материалъ — пари не иска.

Министерството на земледѣлието и Министерството на общественитъ сгради съжали съгласието си да се отпуснатъ исканитъ материалъ.

Прошектарната комисия е уважила това искане и моли Народното събрание да се съгласи, щото исканитъ споредъ таблицата материалъ да бѣдатъ отпуснати.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Който съж съгласни да се отпуснатъ даромъ на Македонското женско благотворително дружество въ София отъ Министерството на общественитъ сгради, пктищата и благоустройството следнитъ строителни материалъ:

- 1) 500.000 тухли,
- 2) 75 кубич. метра дѣски обработени за дюпеме при размѣри 4 и половина см. дебелина,
- 3) Дѣски за обшивка 2 см. дебелина — 16 кубич. метра,
- 4) 10 кубич. метра греди подложни 6/8 см.,
- 5) 55 кубич. метра греди за таванска конструкция съ размѣри: 10/12 см., 19/16 см., 16/18 см. и 18/22 см.
- 6) 20 кубич. метра дѣски за дограма — дебелина 3 см.
- 7) 15 кубич. метра дѣски — дебелина 2 и половина см.
- 8) 20 кубич. метра дѣски за дограма — дебелина 5 см.
- 9) 250 кубич. метра камъни изостанали отъ народния театъръ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Преминаваме къмъ четвърта точка отъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за разрешаване на Бургазката градска община да сключи заемъ. Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ И. Лѣкарски (д. ст): (Прочита изпѣло законопроекта, заедно съ мотивитъ — вж. приложение № 77, Т. I)

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Който приематъ по начало законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за разрешаване на Бургазката градска община да сключи заемъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема се.

М. Донсузовъ (с. д): Предлагамъ да се даде спешностъ на законопроекта.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има предложение да се пристѣпни къмъ второто четене на законопроекта по спешности. Който съж съгласни съ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема. Моля г. секретаря да прочете законопроекта

Секретаръ И. Лѣкарски (д. ст): (Чете)

„ЗАКОНЪ

за измѣнение и допълнение на закона за разрешаване на Бургазката градска община да сключи заемъ“.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Който приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Лѣкарски (д. ст): (Чете § 1 — вж. приложение № 77, Т. I)

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Който приематъ § 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Лѣкарски (д. ст): (Чете § 2 — вж. приложение № 77, Т. I)

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Който приематъ § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Лѣкарски (д. ст): (Чете § 3 — вж. приложение № 77, Т. I)

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Болшинство, Събранието приема.

Секретарь И. Лъкарски (д. сг): (Чете § 4 — вж. приложение № 77, Т. I)

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Които приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Болшинство, Събранието приема.

Секретарь И. Лъкарски (д. сг): (Чете § 5 — вж. приложение № 77, Т. I)

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Които приемат § 5, моля, да вдигнат ръка. Болшинство, Събранието приема.

Секретарь И. Лъкарски (д. сг): (Чете § 6 — вж. приложение № 77, Т. I)

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Които приемат § 6, моля, да вдигнат ръка. Болшинство, Събранието приема.

Секретарь И. Лъкарски (д. сг): (Чете § 7 — вж. приложение № 77, Т. I)

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Които приемат § 7, моля, да вдигнат ръка. Болшинство, Събранието приема.

Минаваме към точка пета от дневния ред — първо четене законопроекта за прибавяне нова алинея към чл. 5 от закона за борба против епидемият: петнист тифъ, холера и чума.

Министъръ И. Русевъ: Азъ бихъ молилъ да се отложи разглеждането на този законопроектъ.

Д-ръ В. Руменовъ (д. сг): Азъ внасямъ този законопроектъ, г. министре, затова ще си кажа мнението по него. Ако болшинството го отхвърли, то е другъ въпросъ.

Министъръ И. Русевъ: Добре.

Д-ръ В. Руменовъ (д. сг): Азъ искамъ да говоря по него, щомъ е поставенъ на дневенъ редъ.

Министъръ И. Русевъ: Азъ моля само да се отложи разглеждането му; ако не сте съгласни, говорете.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь И. Лъкарски (д. сг): (Прочита изцѣло законопроектъ, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. приложение № 78, Т. I)

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата на родниятъ представител г. д-ръ Владимиръ Руменовъ.

Д-ръ В. Руменовъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! XVII-то обикновено Народно събрание е приело единъ законъ за борба противъ епидемическитъ болести: петнист тифъ, холера и чума. Този законъ между другото визира подобрене материалното положение на служебния персоналъ, който се бори съ тѣзи епидемии. На загиналитъ въ борба съ тѣзи епидемии се даваше тогава по този законъ пенсия, а не по общия законъ за пенсиятъ. Въ този законъ се казва, че размѣрътъ на пенсиятъ на погиналитъ при борбата съ тѣзи опасни епидемически болести е равенъ на заплатата, която получава длъжностното лице. Презъ време на епидемията отъ петнист тифъ презъ Балканската война, следъ нея и презъ време на последната война, сж погинали около 6—7 души лѣкари и около 40 души фелдшери. Наследницитъ имъ получаватъ пенсия, равна на заплатата отъ онуй време. Миналата сесия ние ревизирахме закона за пенсиятъ и увеличихме както инвалиднитъ пенсии, така и тия за изслужено време.

Миналата сесия отъ министра на финанситъ бѣше внесенъ специаленъ законопроектъ, който уреждаше този въпросъ за пенсиятъ на погиналитъ при изпълнение на служебния си длъгъ въ борба съ епидемиятъ петнист

тифъ и холера, защото, както ви казахъ, пенсията за тѣхъ се опредѣляше по специаленъ законъ. Въ този законопроектъ се предвиждаха подобрения. Този законопроектъ, приетъ на първо четене, бѣше разгледанъ отъ парламентарната комисия и бѣше поставянъ нѣколко пѣти на дневенъ редъ, но пакъ, по искането на г. министра на вътрешнитъ работи и народното здраве, той се снемаше отъ дневния редъ и не дойде да се разисква въ Камарата презъ миналата сесия. Кой бѣха мотивитъ за това, не знамъ, може-би сега г. министърътъ ще ги каже. Азъ, обаче, състохъ за свой дългъ да направя това предложение и да го внеса, за да се подобри положението на вдовицитъ и сирацитъ.

Ще ви приведа една статистика, за да видите каква е голѣма разликата между положението на наследницитъ и вдовицитъ, които получаватъ пенсия за погиналитъ при изпълнение на служебния длъгъ, напр. убитиятъ презъ време на войната, и каква е пенсията, която получаватъ вдовицитъ и сирацитъ на починалитъ лѣкари и фелдшери въ борба съ петнистия тифъ по този законъ. Ние увеличихме на нѣколко пѣти пенсиятъ на вдовицитъ и сирацитъ на пострадалитъ при изпълнение на служебния имъ длъгъ, а пенсиятъ на вдовицитъ и сирацитъ на загиналитъ въ борба съ епидемическитъ болести останаха въ същото положение, понеже законътъ, както ви казахъ, е специаленъ и по него сега се получава пенсия въ размѣръ на заплатата, която е била получавана преди години, когато нашиятъ левъ имаше по-голъма цена. Въпросътъ, впрочемъ, се касае всичко за 47 души.

Семейството на единъ лѣкаръ, загиналъ при изпълнение на своя служебенъ длъгъ, състоящо се отъ вдовица и две деца, получава всичко основна пенсия и добавъчно възнаграждение 750 л. Семейството пъкъ на единъ капитанъ, убитъ презъ време на войната или лѣкаръ починалъ въ борбата съ петнистия тифъ, но бидейки на военна служба, състоящо се също така отъ вдовица и две сирачета, получава 1.090 л. на месецъ. Виждате каква е разликата. Да вземемъ и другъ примѣръ. Кржглитъ сирачета на единъ фелдшеръ получаватъ 90 л. месечна пенсия, а сирачетата на единъ фелдфебелъ — който съответствува на фелдшера — получаватъ 360 л. Вие виждате каква е голѣма разликата, макаръ че и единиятъ, и другиятъ е пострадалъ при изпълнение на служебния си длъгъ. За единтъ подобрихте положението, увеличихте пенсиятъ на вдовицитъ и сирацитъ имъ, и азъ смѣтамъ, че ще бѣде справедливо да направимъ същото и за другитъ, за да не ги оставимъ тѣ да бждатъ подъ режима на стария законъ.

Затова азъ правя следното предложение: (Чете)

„Къмъ чл. 5 отъ закона за борба противъ епидемият: петнист тифъ, холера и чума се прибавя следната нова алинея: „Тази държавна пенсия се измѣня всѣка година, споредъ размѣра на бюджетната заплата за длъжността или приравнената къмъ нея, при изпълнението на която сж пострадали лѣкаритъ и санитарнитъ служителъ.“

„Настоящиятъ законъ влиза въ сила отъ 1 юни 1924 г.“, т. е. оттогава, откогато се подобри и се измѣни положението на всичкитъ пенсии отъ миналата година.

Това е моето предложение, г. г. народни представители, и мисля, че ще бѣде една голѣма несправедливостъ, ако то не се приеме, защото съ това ще убиемъ, така да се каже онова поопрение, което се дава съ закона на лѣкаритъ и фелдшеритъ, когато трѣбва да се борятъ съ опасни епидемии, а тѣй също ще влѣземъ и въ едно противоречие съ себе си. Сега, напр., едно село се обявява за заразено отъ петнист тифъ и ако лѣкарътъ или фелдшеритъ, които ще бждатъ изпратени тамъ, умратъ, вдовицитъ и наследницитъ имъ ще получаватъ пенсия, равна на заплатата, която се предвижда въ днешния бюджетъ, защото такъвъ е законътъ. А ония, които сж погинали преди 5—7 години, ще получаватъ 10—12 пѣти по-малко. Или закона трѣбва да отмѣнимъ, или поне да кажемъ, че тѣ ще получаватъ по общия законъ за пенсиятъ, за да не изпадаме въ противоречие.

Ще ви обърна вниманието и на друго обстоятелство. Въ този законъ е казано, че презъ времето, докато трае епидемията отъ петнист тифъ, холера и чума, персоналетъ получава двойна заплата. Всичко това — двойна заплата и по-голъма пенсия — е направено съ целъ да може санитарниятъ персоналъ да бѣде, така да се каже, по-гарантиранъ и съ едно по-голъмо възнаграждение и за да се предаде той всецѣло на тази служба и да не търси другъ начинъ за препитание, чрезъ частна практика, когато е възможно да бѣде преносвачъ на заразата

Въ другитѣ държави за борба съ тѣзи епидемии животътъ на персонала се гарантира съ специални полици. На този, който отива да се бори съ тѣзи епидемии, държавата предварително му гарантира едно определено възнаграждение и той е сигуренъ. Въ всички държави при борбата съ тѣзи много опасни заразителни болести се дава по-голямо възнаграждение на персонала, и на семействата имъ, въ случай на смъртъ, се гарантира една по-голяма пенсия. Ето защо, азъ мисля, че ще се извърши една справедливостъ и ние ще бъдемъ последователни на себе си, както увеличихме пенсиятъ на всички други, пострадали при изпълнение на служебния си дългъ, така ще трѣбва да увеличимъ пенсиятъ и на тѣзи, които сж загинали при изпълнение на служебния си дългъ въ борба съ тѣзи епидемии.

Моля г. г. народнитѣ представители да приематъ на първо четене това мое законодателно предложение. Финансовата комисия ще го разгледа и може би ще направи въ него нѣкакви измѣнения и допълнения — то е другъ въпросъ. Сега азъ моля то да се приеме на първо четене.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Мирски.

Х. Мирски (д): Нѣмамъ нищо противъ това, което се иска отъ г. д-ръ Руменовъ — да се гарантира положението на наследниците на тия, които сж пострадали въ борбата срещу епидемиятъ. Азъ мисля, че настоящето предложение трѣбва да отиде въ комисията, за да бъде разгледано тамъ съвмѣстно съ законопроекта за пенсиятъ на пострадалиятъ санитарни служители отъ петнитъ тифъ, холера и чума, внесенъ миналата година отъ г. министра на финанситѣ, защото такива частични измѣнения сж най-опасни и не сж препоръчителни. Веднажъ отъ г. министра на финанситѣ е внесенъ специаленъ законопроектъ, който е прагненъ въ комисията, следва туй предложение на г. д-ръ Руменовъ да бъде вмѣкнато въ въпросния законопроектъ.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

Министъръ И. Русевъ: Г. г. народни представители! Историата на този законопроектъ е следната. Върховниятъ медицински съветъ бѣше изработилъ единъ законопроектъ, въ който предвиждаше пенсия такива, каквито г. Руменовъ тукъ предлага. Азъ отказахъ да внеса този законопроектъ въ Камарата, като поискахъ да се изработи единъ законопроектъ, въ който пенсиятъ на лѣкарнитѣ, пострадали въ борбата съ епидемическитѣ болести, да се изчислятъ върху такива основи, върху каквито е легнало изчислението на пенсиятъ на онѣзи български граждани, които въ време на война ставатъ инвалиди или падатъ убити на бойното поле. По моитѣ сведения Върховниятъ медицински съветъ по принципъ не бѣ съгласенъ съ това нѣщо. Законопроектъ азъ не внесохъ. Тогава той се опита по другъ начинъ, чрезъ финансовия министъръ, да внесе този законопроектъ въ Камарата. Внесе се; но азъ се противопоставихъ да се постави той на дневенъ редъ и помолихъ финансовия министъръ да не се съгласява да го разгледаме, защото не бива по този начинъ, ако чрезъ единъ министъръ не може да се постигне нѣщо, да се действа чрезъ другъ министъръ. Това не е хубаво. Сега за трети пътъ се явява този законопроектъ предъ васъ и азъ трѣбва да направя една декларация: не съмъ противъ да се дадатъ пенсия на лѣкарнитѣ, които сж пострадали въ борба съ епидемическитѣ болести, такива, каквито тѣ заслужаватъ, но азъ искамъ да се постави така, както каза и г. Мирски: да се разгледа това предложение заедно съ законопроекта, внесенъ отъ г. министра на финанситѣ, за да не бъде нужно следъ единъ месецъ отново да се измѣнява.

Приготовлява се и вече е готовъ въ Министерството на вътрешнитѣ работи законопроектътъ за опазване на общественото здраве. Този законопроектъ дълго време се готви, но за голямо съжаление, не ще може да се внесе, защото вече е късно. Пък не е разгледанъ и отъ Върховния медицински съветъ. Тамъ тази материя ще се уреди. Ако вие сега приемете това предложение — безъ да говоря справедливо ли е или не е справедливо — рискува се подиръ нѣколко месеца да претърпи измѣнение, може би въ по-добра посока. Заради това азъ помолихъ г. д-ръ Руменова, преди да говори, да се откаже отъ своето предложение.

Азъ не съмъ противъ такива пенсия, но ще стане нужда да се измѣнятъ тогава, когато ще се приеме новиятъ за-

конъ за опазване общественото здраве, където по отношение на тѣзи пенсия безусловно ще се внесе една справедливостъ, въ която нѣма да има никакво съмнение.

Д-ръ В. Руменовъ (д. ст): Азъ настоявамъ да се гласува.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ по начало законодателното предложение за прибавяне на нова алинея къмъ чл. 5 отъ закона за борба противъ епидемиятъ петнитъ тифъ, холера и чума и да се изпрати въ комисията, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Министъръ И. Русевъ: Меншество бѣше. Вдигнаха малко рѣце. Провѣрете, г. председателю.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ законодателното предложение по начало и да се изпрати въ комисията, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ следующата точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за пенсиятъ на духовнитѣ лица, които сж при Св. Екзархия на Българската православна църква.

Моля г. секретаря да го прочете.

Понеже законопроектътъ е доста обширенъ, моля Народното събрание да се съгласи да се прочетатъ само мотивитѣ и първия и последния членъ. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Секретаръ д-ръ Ц. Дяновъ (д. ст): (Прочита мотивитѣ, първия и последния членъ отъ законопроекта — вж. приложение № 79, Т. I)

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димо Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ (н. л): Азъ искамъ да попитамъ г. министра, защото не можахъ да чуя отъ текста нищо за духовнитѣ лица, които сж при св. Екзархия, защо не се упоменаватъ тѣ тукъ, а се казва „вънъ отъ границитѣ“? Какъвъ е характерътъ на този текстъ?

Министъръ Х. Налфовъ: Въ комисията ще Ви обясня.

Д. Кьорчевъ (н. л): Добре.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Никой не иска думата. Ще гласувамъ. Които приематъ по начало този законопроектъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ следующата точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за разпродаване доставенитѣ отъ държавата храни.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ д-ръ Ц. Дяновъ (д. ст): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. приложение № 80, Т. I)

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Мирски.

Х. Мирски (д): Азъ апелирамъ къмъ г. Коста Николовъ, като комисаръ на прехраната, да даде сведения, каква ще бъде горе-долу загубата, която ще понесе държавата отъ тази сдѣлка.

К. Николовъ (д. ст): Искамъ думата.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Имате думата.

К. Николовъ (д. ст): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въ началото на настоящата година, предъ видъ усиленото поскъпване на хранитѣ, предъ видъ неизвестността каква ще бъде бъдещата реколта, и предъ видъ на това, че презъ пролѣтъта у насъ се очакваха усложнения, правителството взе решение да се доставятъ известно количество храни отъ странство въ България. Доставиха се 500 вагона американско жито, което пристигна на 13 февруарий и на 13 мартъ. Всичкото това жито, превърнато вече въ брашно въ количество 430 вагона 10-тонни, бѣ изпратено по цѣла България въ 62 на-

селени пункта съобразно съ нуждите на тълзи населени пунктове, съобразно реколтата през изтеклата година и съобразно бъдещите усложнения, които се очакваха през пролетта. Пролетта беше добра; изгледите за една хубава реколта бяха добри. Присъствието на такова голямо количество брашно в цяла България, от една страна, изгледите за добра реколта, от друга страна, и приближаващите празници на Възкресение Христово, от трета страна, бяха обстоятелства, които накараха нашия производител да изнесе една голяма част от своите излишъци, които той пасеше. Това даде своя ефект. Появи се наше жито на нашия пазар и цените започнаха да намаляват. Във туй същото време, разбира се, се харчеше и от американското брашно, като се даваше повече на градовете. Но понеже когато се купи американското жито, цените на европейския пазар бяха доста високи — това жито дойде у нас по 11-10 л. килограмът — цената на брашното, което се получи от него, натоварено на вагони във Бургаз, достигна до 13-91 л. Както казах един от мотивите да се достави това брашно, беше и този, да може да се регулира цените на брашното във България, като се поддържа по възможност по-ниски цени. За да може да предизвикаме намаление в цената на брашното, ние трябваше да продаваме това брашно даже и под пазарната цена, и съ едно министерско постановление, той въпрос бѣ решенъ. Сега, обаче, запасите, които имаше въ страната, се почти изчерпаха. По сведенията, които Главното комисарство има от всички гари въ България, на които се товарят храни за където и да било, през последните два месеца — април и май — на гарите е товарена наша храна средно по 8½ вагона на ден, безразлично за къде, а сега товаренето на храни постепенно намалява. От друга страна, нещастията, които постигна страната ни с атаката въ черквата „Св. Недѣла“, накарата част от населението да не изнася на пазара своите излишъци от храни. Сега, когато е по-свободно, когато всички вече може свободно да ходи, има едно малко раздвижване, почнаха да се изнасят храни на пазара, и въпреки това, цените на брашното се покачиха до 14½ л. на килограмът. Понеже, както казах, един от мотивите да се достави американското брашно беше този, да се поддържа колкото се може по-ниски цени на брашното, и сега цената на местното брашно е по-висока от тая на американското, стана нужда американското брашно да се продава пакъ под пазарната цена, по което му цена, която е под пазарната. И съ настоящия законопроект се иска именно туй, да се позволи американското брашно да се продава по пазарните цени, а, според нуждата, и под пазарните цени.

Предъ видъ на това, че новите земи сѣ отдалечени много от железопътните съобщения и предъ видъ на това, че тамъ не се произвеждат храни въ такова количество, каквото е нужно за местното население, а се произвеждат повече тютюни, правителството взе решение през есента да се снабдят тия места съ повече храни за всяка евентуалност. Даде се кредитъ на Българската земеделска банка, тя закупи храни и съ военни камиони и други превозни средства, усигъ да пренесе въ новите земи около 60—70 вагона храна. Едновременно съ това търговията въ новите земи сѣ продължаваше и много търговци запесоха тамъ храни; отпуснатите оборотни кредити на тамошните общини сѣщо послужиха за доставката на храни. Може да се каже, че на повечето места въ новите земи, цените на храните бѣха доста низки въ сравнение съ тия въ стара България. Поради дългия превозъ цените на храните се твърде много покачиха. Превозът на храните до отдалечените кътове, каквито сѣ Даръ-Дере, Ортакой, Купу-Кавакъ, Дьовленъ, Егри-Дере, Неврокопъ, средно е билъ 2 л. на килограмъ; превозът на храните до ония кътове, които сѣ на железопътни линии, какъвто е Петричъ напр., е билъ разбира се по-евтинъ.

Новата реколта, която иде и която, по всичко изглежда, ще бѣде благоприятна, накарата правителството да помисли за храните въ новите земи, които сѣ останали още непродадени, да ги разпродаде своевременно, за да не би да ги завари новата реколта и държавата да изгуби много. Понеже пазарните цени тамъ сега вече стават по-ниски отъ коштуемите, става нужда да се намалят цените на храните и да почнем да ги продаваме по пазарните цени, а, според нуждата, и под пазарните цени, за да могат да бъдат продадени своевременно. Предъ видъ на това, че храните въ новите земи не могат да

бъдат изтеглени къмъ други крайща на България, безъ да бѣде увеличена цената имъ съ още 2 л. на килограмъ, поради туй, че няма удобни средства за превозъ; и предъ видъ на това, че някои от храните подлежат на развала, като постоят по-дълго време, става необходимо да се продават по пазарните, даже и под пазарните цени, и да бѣдат консумирани тамъ. Съ тая целъ е внесенъ и настоящият законопроектъ.

Каква ще бѣде загубата за държавата от това, точно сега не може да се опредѣли, защото Българската земеделска банка, която разпродава както американското брашно, така сѣщо и другите храни въ новите земи, няма още точна сметка. Американското брашно е продавано най-малко по 12½ л. килограмътъ, а днесъ, когато пазарната цена на брашното четворка е 14½ л. килограмътъ, то се продава по 14 л. килограмътъ, значи съ десетина стотинки по-скъпо отъ коштуемата му цена. Но ако кажемъ, че държавата ще изгуби на единъ килограмъ американско брашно средно по 1 л., което не може да бѣде, то цялата загуба отъ това ще възлѣзе на около 5—6 милиона лева; тази цифра може да се увеличи поради загубата отъ храните, доставени за новите земи, но не много. Азъ мисля, че цялата загуба няма да бѣде повече отъ 6—7 милиона лева. Тая загуба, г-да, много е реално да я понесе държавата; защото съ тази достатъчна осигуреност прехраната на населението въ новите земи, а въ същото време внесе едно спокойствие въ цялото царство, понеже задържа до 16 април цените на храните навѣкъде еднакви и помогна на населението да се изхрани въ тая неурожайна година и да дочака по-спокойно новата реколта. Не ще съмнение, че последните събития въ България, нежелани отъ никого, причиниха разстройство и въ прехраната, като се предизвика едно увеличение въ цените на храните. Това увеличение, обаче, е временно, новата реколта ще дойде и ще се измѣни всичко.

Ето защо, азъ моля да бѣде приетъ този законопроектъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ по начало законопроекта за разпродаване доставените отъ държавата храни, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Министъръ И. Русевъ: Предлагамъ да се даде спешност на законопроекта.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има предложение да се пристѣпи къмъ второто четене на законопроекта.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Нека да отиде законопроектътъ въ комисията. Иначе щѣхме да говоримъ по него.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има предложение да се пристѣпи къмъ второто четене на законопроекта. Събранието ще реши.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Искамъ думата по предложението, да мише законопроектътъ още сега и на второ четене.

Министъръ И. Русевъ: Добре. Оттеглямъ предложението си.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Понеже г. министърътъ оттегля предложението си, законопроектътъ ще се изпрати въ комисията. Пристапваме къмъ точка осма отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за допълнение чл. 13 отъ закона за облекчение жилищните нужди.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ д-ръ Ц. Дяковъ (д. ср.): (Чете)

„ЗАКОНЪ

за допълнение чл. 13 отъ закона за облекчение жилищните нужди.“

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата на родниятъ представител г. Асенъ Господиновъ.

А. Господиновъ (с. д.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Касае се съ прибавката на няколко нови алинеи къмъ чл. 13 отъ закона за облекчение жилищните нужди да се постигне онак първоначална целъ, която за-

кодицата е поставилъ въ самия чл. 13 на закона, тъй като до днесъ този членъ отъ закона, въпрѣки че е въ сила повече отъ една година, не е намѣрилъ никакво приложение. А ако отидемъ малко по-далече и си спомнимъ, че въ чл. 13 на закона се възпроизвежда текстътъ на чл. 2 отъ стария законъ, който имаше аналогична целъ, ще каже, че идеята на законодателя въ чл. 13, респ. въ чл. 2, да облагодетелствува едни категории домопритежатели, не е могла да се реализира до денъ днешенъ. И днесъ г. министърътъ на вътрешнитъ работи съ новитъ алинеи, които прибавя къмъ чл. 13 на закона, има за целъ именно да даде приложимостъ и ефектъ на текста на този чл. 13.

Г. г. народни представители! Още когато се приемаше законътъ за облекчение жилищнитъ нужди, не бѣше мѣчно да се знае, че има едни категории домопритежатели, на първо мѣсто беднитъ, които не сж малко, които не бива и не могатъ да понасятъ изцѣло тежестта на една социална политика, която правителството иска да проведе, защото домопритежателитъ у насъ, за разлика отъ тия въ чужбина, не сж голѣми рентиери, собственици на колосални адания, а въ по-голѣмата си частъ сж хора бедни или хора съ срѣдно състояние.

Прочее, идеята на законодателя да облагодетелствува известни категории домопритежатели заслужава да бѣде посрещната съ одобрение и надлежно узаконена. Ние, социалиститъ, не можемъ да бждемъ, и още въ първия моментъ не сме били принципиални противници на тая идея, щото известни категории домопритежатели да бждатъ облекчени.

Чл. 2 на стария законъ за облекчение жилищнитъ нужди създаваше едно по-благоприятно положение. Въ смисълъ на чл. 13 отъ сега действующия законъ за облекчение жилищнитъ нужди, само за една категория домопритежатели, а именно за беднитъ домопритежатели. Но тъй бедни домопритежатели сабили си по силата на закона, съ решения за оправдано на тѣхнитъ жилища отъ наемателитъ, не можеха да реализиратъ това си право по простата причина, че смѣниятъ законъ туряше преграда за реализирането за евакуирането, така да се каже, на решението, тъй като наемателътъ трѣбваше порано да си намѣри друго жилище, за да може да се изпълни решението. А тъй като намирането на нови жилища бѣше една сианфическа, невъзможна работа, решението си оставаше въ рѣшетъ на домопритежателитъ съ призната бедностъ, безъ да бжде изпълнено. Когато преди година гласувахме новия законъ за облекчение жилищнитъ нужди, ние въ една голѣма готовностъ, и даже съ една конкуренция, увеличихме броя на домопритежателитъ, които ще сж редватъ на тая привилегия, която даваше стариятъ чл. 2. Сега веле чл. 13, като турихме въ категорията на беднитъ домопритежатели още и инвалидитъ, вдовицитъ и сирацитъ отъ войнитъ, опълченцитъ, взели участие въ войната презъ 1877 г., и доброволцитъ, взели участие въ войната презъ 1885 г. Обаче оказа се това, което и порано бѣше една действителностъ: и тѣ отиваха въ сѣдницата, вземаха си решения, туряха си ги въ дѣло и тамъ си оставаха, защото фактически нѣмаше никаква възможностъ тия решения да се приложатъ. Споредъ моятъ сведения — г. министърътъ ще каже дали съмъ правъ или не — до денъ днешенъ има издадени такива решения, влѣзли въ законна сила, повече отъ 750, отнасящи се за хиляда и нѣколко семейства. Откакто, обаче, се даде тая привилегия и на тия нови категории домопритежатели, които споменахъ преди малко, особено откогато се внесе настоящиятъ законопроектъ и се роди у домопритежателитъ надеждата, че тая привилегия ще бжде една действителна, ефективна, привилегия, а не само написана на книга, въ сѣдницата се заведоха много нови дѣла отъ домопритежателитъ, визиращи се въ този чл. 13, и въ най-скоро време ние ще имаме увеличенъ броятъ на решенията, влѣзли въ законна сила, близо къмъ хиляда, отнасящи се за повече отъ 1500—1800 семейства само за София.

Г. г. народни представители! Сега въпросътъ добива вече друга обрисовка. Какво се цели съ настоящия законопроектъ? Всички ония домопритежатели, изброени въ чл. 13, на които жилищата сж освободени, ще предяватъ своитъ решения, влѣзли въ законна сила, предъ надлежната изпълнителна властъ и следъ 2 месеца ще бждатъ изпълняеми. Тѣй като никой отъ наемателитъ не ще може да си намѣри жилище или, както законътъ казва, не ще може да посочи на жилищния сѣдия да бжде настаненъ другадъ, тъй като жилищния фондъ е съвършенно изчерпанъ — и въ туй отношение не трѣбва да си пра-

вимъ илюзия, законодательтъ трѣбва да знае, че никакви жилища нѣма, следователно, въ 2-месеченъ срокъ наемателитъ, срещу които сж издадени решенията, нѣма да могатъ да посочатъ къде да бждатъ настанени — то сѣдницата на последната алинея, а именно: „Следъ изтичането на този срокъ, наемателътъ се изважда отъ освободеното жилище, безъ да му се посочва отъ сѣдята друго такова“, тая санкция сама по себе си автоматически ще настѣпи. И така, подиръ два месеца отъ деня, когато този законопроектъ ще стане законъ, повече отъ хиляда и нѣколко стотинъ семейства въ София, по силата на издадени и влѣзли въ законна сила решения, ще бждатъ поставени лице срещу лице съ тая жестока санкция на закона. Азъ питамъ г. министра, питамъ и васъ, г. г. народни представители отъ болшинството, давате ли си смѣтка какво зрелище ще представлява София следъ два месеца — оставямъ другитъ градове, защото не зная какво е положението тамъ — откато влѣзе въ сила този законъ, когато повече отъ хиляда семейства, по силата на издадени вече решения, влѣзли въ законна сила, и нови и нови, тепърва издаващи се, трѣбва да бждатъ изтикани силомъ, manu militari?

Д. Кьорчевъ (н. л.): Какво значи manu militari?

А. Господиновъ (с. д.): Съ военна, съ полицейска сила. — Има ли представа, дава ли си г. министърътъ смѣтка за това? Преди две години азъ бѣхъ свидетелъ, когато на едно мѣсто силомъ се изнасяха вешитъ на едно семейство; трупаше се свѣтъ безброй много и това бѣше едно много тѣжко зрелище. Но азъ не мога да си представя какво ще бжде положението, ако съ хиляди семейства стане това подиръ два месеца.

Сега минавамъ нататъкъ. Ако това е така, поставямъ си въпроса: какво е желанието на законодателя? Да облагодетелствува известни категории домопритежатели. Добре, съгласяваме се. Но нѣма ли, питамъ азъ, друга нѣкоя възможностъ да се постигне сѣщата тая целъ, обаче безъ да дочакаме това зрелище, което азъ предвиждамъ, и тѣзи опасности, разбира се, които неминуемо ще настѣпятъ? Ето, така поставямъ въпроса. Намирамъ, че законодателятъ е въ състояние да намѣри друга форма, другъ начинъ, за да постигне сѣщата целъ. Затова правя предложението да се върне законопроектъ въ комисията, като дадемъ сега на комисията една гледна точка за нейната работа — да излѣзе отъ рамкитъ, отъ идеята, вложена въ този проектъ, но по другъ начинъ да даде онова благопритествие, което законодательтъ желае да даде на категориитъ домопритежатели, изброени въ чл. 13 на закона.

Напр., защо да не може, вмѣсто да се изтиква наемателътъ, наемодавецътъ, билъ той беденъ, билъ той сиракъ, билъ той вдовица, опълченецъ и т. н., да получи едно увеличение на наема, вмѣсто осемъ пѣти, колкото сега плаща наемателътъ, 10—12—14 пѣти, и по таквъ начинъ домопритежателътъ все пакъ ще бжде облагодетелствуванъ, но въ сѣщото време ще избегнемъ опасността, която току-що изтъкнахъ. Ето една идея, а може комисията да се добере до други идеи, за постигане на онова наше желание, което сме вложили въ чл. 13 — да облагодетелствуваме известни категории домопритежатели.

Прочее, азъ моля народното представителство да се съгласи, че не бива да узаконяваме единъ способъ за облагодетелствуване на тия домопритежатели, преди да изчерпимъ или преди да видимъ всички други възможни способи, които нѣма да се отразятъ така лошо и нѣма да откриятъ толкова много опасности за общественото спокойствие.

Ако Събранieto не приеме да се прати законопроектъ въ комисията, за да се обсъди въ подробности, то азъ ще предложя единъ текстъ. И понеже желанието у всички ни е да се дадатъ известни привилегии на нѣколко категории домопритежатели, азъ моля отъ името на нашата група да се обсъди въпросътъ, да напуснемъ тая база, и да минемъ къмъ друга — увеличение на наемитъ. Това е една идея, а въ комисията можемъ да дойдемъ до друга идея.

Прочее, предлагамъ законопроектътъ да се прати въ комисията.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Когато приематъ заглавието на законопроектъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранieto приема.

Секретарь д-ръ Ц. Дяковъ (д. ст): (Чете)
„Членъ единственъ. Къмъ чл. 13 на закона за облекчение жилищнитѣ нужди се прибавя следнитѣ нови алинеи:

На наемателя на освободеното жилище, ако се ползува отъ покровителството на закона, се дава срокъ най-много отъ 2 месеца да посочи съ заявление до мѣстния жилищенъ съдия къде има свободно или подлежаще на освобождение или на съгъстване жилищно помѣщение, гдето би могло да бѣде настанено това лице или семейство.

Горниятъ срокъ, за заваренитѣ окончателни решения на жилищнитѣ съдии, точе отъ деня на обнародването на този законъ.

Ако наемателя строи къща, дава му се срокъ до завършване строежа ѝ, въ всеки случай не по-късно отъ 1 септемврий 1925 г.

Когато наемателя иска да се настани въ собствено жилище, което се нуждае отъ ремонтъ, тогава му се дава за ремонтъ срокъ най-много 3 месеца.

Ако наемателя има собствена къща, въ която жалае да се настани, жилищния съдия освобождава къщата му въ законния размѣръ, въ срока, предвиденъ въ алинея първа на този членъ.

Следъ изтичането на срока, наемателя се изважда отъ освободеното жилище, безъ да му се посочва отъ съдията друго такова.

А. Господиновъ (с. д): Азъ правя предложение да се прати въпросътъ въ комисията за ново обсъждане, като се напусне базата, която е възприелъ съставителътъ на проекта, като дадемъ насока на комисията да намѣри другъ способъ за удовлетворение на тѣзи категории домопритежатели, и като по възможностъ не става силномъ изхвърлянето на наемателитѣ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Конкретно предложение правите ли, г. Господиновъ?

В. Молловъ (д. ст): Има конкретно предложение — да се върне въпросътъ въ комисията.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: По отношение на текста, правите ли конкретно предложение?

А. Господиновъ (с. д): Ще направя предложение по текста.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Направете сега.

А. Господиновъ (с. д): Азъ моля да гласувате това мое предложение.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Не може така.

А. Господиновъ (с. д): Защо да не може? Може да не се приеме предложението, но Вие трѣбва да го посгавитѣ на гласуване.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Владимиръ Молловъ.

В. Молловъ (д. ст): Г. г. народни представители! Преди всичко, трѣбва да бждемъ наясно. Измѣненето на чл. 13, което се предлага, се отнася само до жилищата на домопритежателитѣ, посочени въ първата алинея на чл. 13. По тази алинея въ практиката на жилищнитѣ съдилища има известни недоразумения и колебания. Чл. 13 гласи: (Чете) „Зданията на беднитѣ домопритежатели, както и на всички инвалиди, вдовици и сираци отъ войнитѣ, и само по едно жилищно помѣщение на опълченцитѣ, взели участіе въ боеветѣ презъ 1877 г., и доброволцитѣ, участвували въ боеветѣ презъ 1885 г., се освобождаватъ отъ действието на настоящия законъ“. Подъ инвалидитѣ, вдовици и сираци отъ войнитѣ, азъ разбирамъ отъ всички войни, но у жилищнитѣ съдии има колебание, нѣкои разбиратъ последнитѣ войни, когато законодательтъ е разбиралъ инвалиди, вдовици и сираци отъ всичкитѣ войни, плюсъ опълченцитѣ отъ 1877 г. и доброволцитѣ отъ 1885 г. Права бѣше бележката на г. Господиновъ, че ние нѣмаме състоятелни домопритежатели, каквито има другаде. Не само това, ние нѣмаме такива къщи, такива здания, които да сѫ пригодени специално за отдаване подъ наемъ. Като е така, трѣбва да се признае, че не само беднитѣ домопритежатели, но и маса други домопритежатели се на-

миратъ въ едно много тежко и трудно положение. Особено съ настѣпването на сѣхпотията и съ постоянното ѝ увеличаване; особено вследствие на туй, че заплатитѣ на по-голѣмата частъ отъ домопритежателитѣ, които сѫ чиновници или пенсионери, оставатъ на едно ниско ниво, естествено е, че тежко се усеща жилищната криза отъ тѣхъ, и особено поради това, че наемитѣ, които се плащатъ, често пакъ сѫ просто смѣшни.

Вѣрно е, че е невъзможно да бждатъ освободени отъ наемателитѣ жилищата на домопритежателитѣ, които сѫ указани въ чл. 13. Това е положението и трѣбва законодательтъ да намѣри нѣкакви средства, нѣкакъвъ начинъ, по който да удовлетвори тия домопритежатели. Наемателитѣ сѣщо така никои не иска да изостави. Това е заявявано много пакъ отъ насъ, които поддържаме принципа на частната собственост, и то е заявявано въпрѣки напето основно убеждение, които е различно отъ това на представителитѣ на социалистическата група, че подобенъ законъ е ненормаленъ, че не бива да трае повече, но съ тѣрпи, докато се дойде до едно нормално положение, докато се върнемъ до положението преди войнитѣ.

А. Господиновъ (с. д): Това Ваше мнение ли е?

В. Молловъ (д. ст): Да, мое мнение.

А. Господиновъ (с. д): Преди три месеца пледирахте да се махне законътъ.

В. Молловъ (д. ст): Никога преди три месеца не съмъ пледирали подобно нѣщо. Ако искате, азъ ще ви кажа съображенията, по които законътъ трѣбва да се премахне.

Х. Мирски (д): В. „Собственикъ“ пишешъ това.

В. Молловъ (д. ст): Сѣщото говорихъ и предъ собственицитѣ. Този законъ се наложи не за удовлетворение на една нужда, а за удовлетворение на известни други тенденции, за премѣстване на известни слоеве въ жилища, които не сѫ за тѣхъ.

Законътъ за облекчение жилищнитѣ нужди ще действува до 1 априль 1926 г. Както въ комисията, така и при разискванията му на второ четене тая декларация бѣше дадена — и азъ вѣрвамъ, че министърътъ на вътрешнитѣ работи ще я повтори — че законътъ е ликвидационенъ и и при единъ такъвъ законъ ние ще трѣбва да търсимъ сега едно справедливо уреждане на въпроса. Комисията, когато е приела този текстъ на измѣненіето на чл. 13 вѣроятно е имала предъ видъ това обстоятелство. Никои не е искалъ и никои не мисли да допуца това, щото едновременно, както тукъ се предполага, хиляди или две хиляди души да бждатъ изхвърлени на улицата. Случаитѣ, за които говорихъ предъшествувалитѣ ораторъ, се отнасятъ за времето, когато царуваха жилищнитѣ комисии въ София, които настаняваха и произволно разпореждаха съ всички жилища въ София. Тукъ се касае до покровителствуването на едни категории домопритежатели, които може-би сѫ въ едно по-тежко положение, отколкото наемателитѣ, касае се до създаването на постановление, при което единъ наемателъ, който пѣма добра воля да се измѣсти, да бжде най-сетне принуденъ самъ да се погрижи за своето настаняване въ друго жилище. Жилищни комисии нѣма. Жилищнитѣ съдилища не могатъ да действуватъ по начинъ, по какъвто ние бихмъ могли да очакваме, че тѣ ще действуватъ или би трѣбвало да действуватъ. Фактътъ, обаче, е този, че чл. 13 не е изпълненъ. Обстоятелството, че и чл. 2 отъ първия законъ не е билъ изпълненъ, че и чл. 13 не може да бжде изпълненъ, ни води къмъ мисълта, че действително трѣбва да потърсимъ другъ изходъ. Азъ ви казахъ съображенията, които по всека вѣроятностъ сѫ накарали комисията, въ която не съмъ участвувалъ, да приеме единъ такъвъ текстъ. Този текстъ е билъ приетъ въ комисията и сега се разглежда на второ четене, обаче, приетъ така, съдържа друга една опасностъ. Когато смѣществуваха жилищнитѣ комисии, тѣ сѫ всичкитѣ си недостатѣци — а азъ съмъ голѣмъ тѣхенъ противникъ — при все туй представляваха отъ себе си известни органи на властѣта. Тѣ бѣха органи, които действуваха, които събираха сведения, които се грижеха да настаняватъ и къмъ които всеки можеше да се отнася. Жилищниятъ съдия нѣма тая възможностъ. Той преди всичко не държи списъкъ на освободенитѣ жилища, той не прави никакъвъ контролъ, той не може да знае има ли или нѣма свободни жилища. Като нѣма жилищна комисия, и като не може тази работа да извърши жилищниятъ съдия, питамъ

азъ, кой би могълъ да я извърши тогава? Азъ мисля, че би могълъ да съществува някакъвъ органъ на властта, който да върши тая работа. Споредъ този проектъ, обаче, дава се право на наемателя съ заявлени: да посочва къде има свободно жилище.

А. Господиновъ (с. д.): Ако има.

В. Молловъ (д. сг): Но въпросътъ не е въ туй ако има и ако нѣма свободни жилища, а въпросътъ е другаде. Въпросътъ е, че той или ще посочи, че има свободно жилище, за да застави жилищния съдия да прави огледъ и да се убеди, че нѣма такова, или пъкъ ще иска да засегне чувствително известни установени вече отношения между домопритежатели, наематели и поднаематели. Освенъ това има наематели и назматели. Има наематели, които могатъ отъ това търсене на квартири да направятъ една професия за изнудване. Наемателътъ може да каже: тукъ има жилище и азъ желая да го видя. Собственикътъ или наемателътъ, обаче, нѣма да го пусне. Това постановление, както виждате, е за всички жилища, следователно, наемателътъ може да иска да се направи ревизия въ всѣко едно жилище, което той посочи. Единъ собственикъ ще му каже: „На ти 200—300 л., недей посочва моето жилище, досочи жилището на съседа ми“. Съ този начинъ отново ще внесемъ въ нашитъ отношения нѣщо неморално, ще внесемъ възможности, които още отсега моятъ да предвидимъ какви резултати ще дадатъ, които трѣбва да осъдимъ и които не би трѣбвало да допуснемъ. Заради туй трѣбва да кажа, че и този начинъ, който се предлага, въ сжщностъ малко ще помогне и въ края на крайщата може-би ще доведе къмъ нищо. Единственитъ начини, споредъ мене, сѫ или увеличението на нормирания наемъ, или да се нормира друго-яче наема. Азъ съмъ билъ винаги партизанитъ на тая идея. Въ комисията азъ поддържахъ, че жилищната криза: специално въ София може да се разреши само по следнитъ начини: или съ даване квартирни пари на чиновницитъ, или съ образуване фондъ за помощи на беднитъ наематели — като не се допушта приниждането въ София на различни елементи, които нѣматъ нищо общо съ София и които търсятъ било декъ поминъкъ, било легъ животъ, като създаватъ само спънки и на наематели, и на собственици — или съ едно контролиране на наемитъ, които се искатъ, защото не може да се допусне, наемитъ да стане едно средство за изнудване на хората, които иматъ нужда отъ квартира. Въ другитъ законодателства принудителното настаняване никога не е съществувало. Следъ войната, обаче, сж били закриляни известни наематели и винаги се е упражнявалъ единъ контролъ върху наемитъ, които сж били искани. Не бива да става това, което се казва *onus vichera* — да се изнудва единъ наемателъ чрезъ наема. Тая работа азъ смятамъ, че законодателството може да уреди, но по другъ начинъ. Нѣма да я уреди по този начинъ, който е предвиденъ въ проекта, който разглеждаме, който дава на частни лица права, каквито тѣ не могатъ да иматъ, а отъ друга страна не дава възможностъ на жилищния съдия всичко да контролира, ще постави самия съдия въ едно много трудно, много мъчно положение и въ действителностъ, макаръ и въ малък мащабъ, ще поднови онова, което бѣше предизвикало възмущението на цѣлото гражданство въ София при съществуването на предишния законъ за облекчаването на жилищнитъ нужди. Сега отношенията сж малко по-успокоени. Очевидно е, че отъ всички е схванатъ ликвидационния характеръ на закона. Отъ 1 юли наемитъ за дюкянскитъ помѣщения ставатъ свободни. Трѣбва да ви кажа, че самото сдружение на собственицитъ е поело грижата да не се искатъ прекомѣрни наеми. Моето убеждение е, че следъ отмѣняването на този законъ ще дойде едно намаляване на голѣмитъ наеми, които се плащатъ за новитъ помѣщения. При свободни наеми, голѣмитъ наеми на новитъ постройки ще спаднатъ, а на старитъ постройки ще се качатъ и ще се дойде до единъ срѣденъ наемъ, ще има едно изравняване. Държавата, обаче, ще трѣбва да се притече на помощъ на свонитъ служачи и чиновници или на други дребни съществуващи, които често пъти при тѣзи тежки условия на живота не могатъ да съществуваатъ. Но това нѣма да стане съ принудително настаняване на хората въ квартири, а съ пренормиране на наемитъ и съ контролъ върху наемитъ, които се искатъ. Въ този смисълъ азъ смятамъ, че отмѣнението на закона или подобре казано, понеже законътъ е ликвидационенъ, нечакването на неговия край до 1 априлъ 1926 г. ще доведе само до единъ по-добъръ резултатъ; всѣкакви други експерименти въ тази областъ нѣма да дадатъ добри резултати.

Не бихъ ималъ нищо противъ да се избере и едно срѣдно положение, каквото изтъкна г. Господиновъ. Дали сега, при второто четене, ще можемъ да върнемъ отново въпроса въ комисията, не зная, обаче преди третото четене комисията може на нова смѣтка да се занимае съ него. Предъ видъ на туй, че се съзнава и отъ тази страна (Социалдемократитъ), че действително има нѣщо, което не е въ реда на нѣщата, което нѣма да доведе къмъ добри послѣствия, по-добре е да се изостави този въпросъ за 2—3 дни, да го проучимъ, да видимъ конкретнитъ предложения и по такъвъ начинъ да дойдемъ до едно по-разумно и целесъобразно разрешение.

Д. Њорчевъ (н. л.): Искамъ думата.

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя Н. Найденовъ)

Председателстващъ Н. Найденовъ: Имате думата.

Д. Њорчевъ (н. л.): Г. Господиновъ счита, че текстътъ, както се дава сега на второ четене, не е задоволителенъ, тъй като свободни жилища, които да могатъ да се посочатъ отъ лицата, които сами ще станатъ агенти за търсене на жилища, нѣма. Г. Молловъ счита, че ако се приеме този текстъ така, както ни се дава сега, заинтересуванитъ лица да търсятъ сами жилища, тѣ могатъ да злоупотрѣбятъ съ това, а може-би и лицата, които нѣматъ нужда отъ жилище, да създадатъ едно положение на *onus vichera*, както казва той, на шарлатания, на изнудване, на дирене печалби отъ тая работа и да се поставятъ отново въ затруднение и законодателя, и наемателитъ, и домопритежателитъ. Азъ, считамъ, че при това положение добре е, понеже сме на второ четене, законопроектъ да не отива въ комисията, ами да го отложимъ за едно друго заседание, следъ две-три заседания, като се изготви една редакция, която да бѣде обмислена и която сега току тъй не може да се намѣри изведнажъ, една редакция, която ще бѣде въ духа на обясненията и фактитъ, които се дадоха отъ г. Молловъ и г. Господиновъ, и тогава да приемемъ законопроекта на второ четене. Инакъ не можемъ да искаме да отиде въ комисията — такава практика нѣма.

А. Господиновъ (с. д.): Имало е случаи при трето четене да се връщатъ закони. Защо говорите тъй?

Д. Њорчевъ (н. л.): Тогава трѣбва да считаме, че не е имало разисквания.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Не може да се прати въ комисията, докато нѣма конкретно предложение.

П. Стояновъ (р): Такова предложение има отъ г. Господиновъ.

Д. Њорчевъ (н. л.): Но той не ни даде единъ точенъ текстъ, защото и той чувствува, че е невъзможно сега, въ този моментъ, да се изработи единъ такъвъ текстъ, още повече, че народнитъ представители не мислѣха, че ще се дойде до тая точка отъ дневния редъ. И азъ предлагамъ едно отлагане — не отсрочване за дълго време — за единъ определенъ денъ да се сложи на дневенъ редъ сжщия този въпросъ, когато ще имаме единъ текстъ, сега да се преустановятъ дебатитъ и тогава отново да станатъ разисквания, тъй като сега не може да се даде единъ точенъ текстъ. Азъ мисля, че и г. докладчикътъ ще се съгласи съ това, щомъ и той съзнава нуждата отъ другъ текстъ въ духа на туй, което се дебатира тукъ. До сжщото мнение ще дойде и г. министърътъ на вътрешнитъ работи, отъ чиято областъ е настоящиятъ законопроектъ. Нѣма защо да споримъ тукъ за формалноститъ, г-да. Въпросътъ е да дадемъ единъ текстъ, който да задоволи всички. Азъ предлагамъ да се преустановятъ сега разискванията по този въпросъ и въ едно друго заседание, когато ще се разглежда този законопроектъ, ще дадемъ точния текстъ на това ново допълнение на чл. 13 отъ закона за облекчение жилищнитъ нужди.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Петко Палиевъ.

П. Палиевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ мисля, че колкото и предложениа да правимъ, каквито и нови редакции и да измислимъ, ние нѣма да създадемъ единъ съвършенъ законъ за облекчение жилищнитъ нужди, защото ние сме предъ единъ законъ, който създава единъ конфликтъ между единъ основенъ принципъ — неприко-

своеността на собствеността — и една социална нужда днес, която ни налага да посегнем върху този принцип. Та каквито и формули да търсим, ние не можем да намърим формулата, която действително да създаде един съвършен закон. Въ всеки случай положението въ чл. 13 на закона, което сега искаме да коригираме, не може да остане, защото миналата година съ новия закон за облекчение жилищните нужди ние, вмъсто да подобрим положението, влошихме го.

А. Господинов (с. д): Върно.

П. Палиевъ (д. с): Ние искаме да създадем една протекция на домопритежателитѣ инвалиди, опълченци и пр. бедни хора, съ заслуги къмъ отечеството, да създадемъ за тѣхъ една привилегия, като освободимъ тѣхнитѣ жилища и имъ дадемъ възможностъ да се пренатаватъ отъ тѣхъ. Въ сжщностъ какво положение се създаде? Днесъ въ жилищнитѣ сѣдилища почти нѣма процеси, защото даденото право е илюзорно, то не може да се екскутира. Сѣдѣтъ издава решение за освобождаване къщата, обаче въ сжщото време казва, че наемателтъ ще се изнесе тогава, когато му се намѣри подходяще жилище, а такова жилище не се намира винаги; беднитѣ домопритежателѣ има въ джоба си решението и не може да го екскутира. Това е фактическото положение. И ако направите една анкета въ жилищнитѣ сѣдилища, ще видите, че тамъ вече нищо не се върши, защото решенията, които издава сѣдѣтъ, не могатъ да се екскутиратъ и хората вече не търсятъ интереситѣ на жилищнитѣ сѣдни, защото нѣма практически резултати. Азъ смѣтамъ, че това положение въ стария чл. 13 не бива да остане и трѣбва да се коригира, защото е безсмислено и защото не дава практически резултати. Стариятъ чл. 13 вмѣняваше въ дългъ на бедния домопритежателъ и собственикъ, на когото се освобождава къщата, да дѣри жилище за наемателитѣ, които можеха да капризничатъ, като не харесватъ посоченото имъ жилище. Днесъ тая тежестъ се прехвърля на наемателя, като му се казва: „Приятелю, законътъ освобождава къщата на този човѣкъ по тѣзи и тѣзи съображения. Ти, който имашъ интересъ да си намѣришъ жилище, иди си търси самитѣ“. — Досега той е нѣмалъ грижа, защото тая грижа е била възложена на наемодателя. — „Давамъ ти единъ срокъ отъ 2 месеца — ако щете да туримъ 3 месеца — да си намѣришъ жилище. Ако ти не пожелаешъ да си намѣришъ жилище въ тоя срокъ, тогава тоя човѣкъ — особено ако той се ползува съ протекцията на закона — не е длъженъ да те търши“. Нека ви кажа, че ние много хора развалихме съ тѣзи протекции. Маса провинциалности дойдоха отъ провинцията. Когато ги попитате защо си дошли, тѣ ви казватъ: „Дохождаме, защото имаме смѣтка; тукъ по-добри условия — има евтини квартири, защо да живѣемъ въ провинцията?“ Най-сѣгнѣ не бива да създаваме условия да идватъ хора безъ нужда въ столицата.

Смѣтамъ, че съ това допълнение на чл. 13, колкото и да не е съвършено, се създава едно положение, въ което има повече разумъ, едно положение, което дава смисълъ на чл. 13 и го прави приложимъ. Следователно тѣй, както е редактирано допълнението на чл. 13, може да се приеме, но вмъсто два месеца, да туримъ три месеца срокъ. Ако наемателтъ строи жилище, казва се, ще се чака толкова и толкова време — въобще редъ облекчения се правятъ. Никой не желае да изгуди наематели, но трѣбва да се даде животъ, смисълъ на закона. Ужъ имаме желанието да протезираме беднитѣ домопритежателѣ, да протезираме инвалидитѣ, а съ нищо не сме имъ епомогнали. Тѣ иматъ решението въ джоба си, но тѣхнитѣ къщи стоятъ заети и не могатъ да получатъ резултатъ отъ привилегията, която имъ се дава по чл. 13.

Азъ съмъ за предложеното допълнение на чл. 13 и смѣтамъ, че съ малката корекция, която предлагамъ — срокътъ отъ два месеца да се увеличи на три месеца — ще подобримъ закона.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Черневъ.

И. Черневъ (з): Г. г. народни представители! Отначало изглеждаше, че почти всички се бѣха проникнали отъ една и сжща мисль: да се направи нѣщо, съ което да не се ошетятъ нито наемодателитѣ, нито наемателитѣ. Но въ послѣдствие като-че-ли се промѣни това настрѣеніе, и то само, за да се запази буквата на закона, който, явно е, причинява известни неприятности на единъ голѣмъ брой граждани, не само въ София, но и въ цяла България.

Азъ смѣтамъ, че ощетяването на притежателитѣ на домове и поставянето на наемателитѣ въ невъзможностъ да плащатъ по-голѣми наеми, би могло да се избегне по единъ практически начинъ, чрезъ който и принудителнитѣ мѣрки, които действително можемъ съ известенъ законъ да наложимъ въ страната, да станатъ ненужни. Това може да стане съ едно постепенно повишение на наемитѣ — като, разбира се, държавата вземе грижата да подпомогне ония наематели, които не могатъ да плащатъ тия по-високи наеми, а това сж главно чиновницѣтъ — което повишение ще върви дотогава, докогато новитѣ жилища станатъ толкова много, че естественото понижено на наемитѣ се изравни съ повишението, което ще предвидимъ. Азъ мисля, че така ще се постигне много повече и не ще се дойде до печалната картина, наематели просто да се изхвърлятъ отъ жилища, която картина действително е много грозна. Отъ друга страна много отъ наемателитѣ, които умислено не искатъ, поради евтиния наемъ, да излѣзатъ отъ досегашнитѣ си квартири, като смѣтатъ, че тѣ имъ сж по-удобни, слѣдъ като се повишатъ въ известенъ процентъ наемитѣ, ще се принудятъ да си намѣрятъ квартири, било въ нова къща, било въ стара къща съ по-малко удобства, но съобразно съ тѣхната възможностъ да плащатъ наема. Ако туй повишение на наемитѣ се направи на два-три етапа, а не наведнажъ, ние ще задволимъ наемодателитѣ и тѣ нѣма да настояватъ за по-високи наеми, защото ще иматъ надеждата, че ще дойде време, при туй постепенно повишение наемитѣ, да стане едно изравняване съ свободнитѣ такива. Но въпросътъ е дали именно въ туй засѣданіе ние ще можемъ да налучкаме точно размѣра на повишението на наемитѣ. Посочва се повишение отъ 8 пѣти на 12 или на 15 пѣти. Действително това е единъ доста деликатенъ въпросъ. Ако така наведнажъ повишимъ наемитѣ отъ 8 на 12 пѣти, т. е. съ още половина отъ досегашнитѣ размѣри, може би ще дойдемъ до положението за известни жилища наемитѣ да бѣдатъ по-голѣми отъ нормалнитѣ, т. е. по-високи отколкото биха били, ако жилищата бѣха при свободенъ наемъ. Заради това азъ мисля, че е наложително комисията да се занимае съ този въпросъ и като направи едно малко пресмѣтане на действителнитѣ наеми, да опредѣли дали повишението да бѣде 9 или 10 пѣти, но въ всеки случай да не бѣде по-високо отъ 20—25% отъ нормата, която имаме сега. Значи, ако нормираниятъ наемъ днесъ е съ 50% по-низкъ отъ нормалния, едно повишение съ 25% ще го доближи до нормалния наемъ. Азъ смѣтамъ, че съ туй пресмѣтане трѣбва напредмѣнно да се занимае комисията. Може би по правилника, понеже сме вече на второ четене, това да не може да стане, но азъ смѣтамъ, че ако Народното събрание едновременно реши, комисията може да се занимае отново съ този въпросъ, като възприеме принципа на едно постепенно повишение на наемитѣ; по тоя начинъ отъ една страна ще се удовлетворятъ желанията на наемодателитѣ и отъ друга — нѣкои по-вигодувани наематели ще се заставятъ да се погрижатъ да си намѣрятъ жилища съ наеми съобразни съ тѣхната възможностъ да плащатъ; а члѣвъ държавата отъ своя страна да помисли какъ да подпомогне своитѣ чиновници въ плащането на едни по-високи наеми. Така ще се изгладятъ конфликтитѣ между наемодателѣ и наематели и ще може да се постигне едно разбирателство помежду имъ, безъ да става нужда отъ санкции, каквито се предвиждатъ въ закона — изхвърляне; така постепенно ще се разреши и кризата безъ да пострадатъ хората и безъ да става нужда да се занимаватъ съ този въпросъ и администрацията, и сѣдилищата.

Ето защо азъ смѣтамъ, че е най-целесъобразно предложението, което направи г. Асенъ Господиновъ, като съ въпроса колкократно да бѣде повишението на наемитѣ, се занимае комисията. Азъ поддържамъ това предложение и моля да се приеме.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има думата г. министъртъ на вътрешнитѣ работи.

Министъръ И. Русевъ: Г. г. народни представители! Безспорно въпросътъ е твърде много сложенъ. Вие си спомняте, миналата година, когато законопроектътъ за облекчение жилищнитѣ нужди минаваше, колко се говори, колко много рецепти се предлагиха, колко много предложения се направиха и въ края на крайщата се създаде законътъ, който е въ сила сега, безъ да има нѣкой претенцията — и най-малко азъ — да каже, че той даде най-доброто разрешение на жилищния въпросъ. И мене ми се струва, че на тоя въпросъ нѣ можемъ да намѣримъ едно най-добро разрешение, защото въ единъ законъ не могатъ да се създадатъ такива положения, които еднакво справедливо да

засегнатъ всички семейства. Семейство на семейство не прилича; въто семейство представлява отделна единица съ свой начинъ на живяне, съ свои разбирания, съ свои искания и т. н. Решенията, които ще се взематъ съгласно този законъ, никога нѣма да бъдатъ справедливи; тѣ могатъ да бъдатъ само законни, взети съгласно текста на закона. Каквито и решения да се взематъ, каквито и рецепти да се препоръчватъ, тѣ не могатъ да бъдатъ справедливи, затуй защото все ще бъдатъ въ полза на едного и за смѣтка на другито. И въ стремлението си да вземемъ едно по-добро решение, ние по нѣкой път рискуваме да не вземемъ онова решение, което при даденитѣ условия може да се вземе и да се търси.

Д. Кьорчевъ (д): Това показва, че такива закони трѣбва да изчезнатъ.

Министъръ И. Русевъ: Много право, г. Кьорчевъ: най-добре е такива закони постепенно да изчезнатъ. И азъ пакъ ще направя декларация, както миналата година, че този законъ е ликвидационенъ, че неговиятъ срокъ е определенъ; когато настѣпи срокътъ, този законъ ще изчезне, ще си отиде и ще настѣпятъ едни търпими отношения, които ще се наложатъ сами по себе си.

Цельта на законопроекта, който разисваме, е една: да даде справедливостъ на ония лица, които визира чл. 13 отъ действащия законъ, защото днесъ, както каза г. Палиевъ, тѣ иматъ решение въ джоба си че жилището нмъ се освобождава, обаче то не се освобождава и — което е странното — задължава се собственикътъ да търси жилище на наемателя, а наемателятъ си стои спокоенъ.

П. Палиевъ (д. ср): И ако му намѣри жилище, не го хареса.

Министъръ И. Русевъ: Сега се промѣня малко задължението: самъ наемателятъ трѣбва да се потруди да си намѣри жилище и да го посочи на съдията.

А. Господиновъ (с. д): Кажете колко свободни жилища, подъ режима на закона има, за да знаемъ. Законодателството трѣбва да бъде въ известностъ. Ние трѣбва да знаемъ разполага ли София съ такива свободни жилища?

Министъръ И. Русевъ: Не е така страшно.

А. Господиновъ (с. д): Страшно е. Ние всички знаемъ, че нѣма свободни жилища.

Министъръ И. Русевъ: Вие си рисувате една картина, че следъ месецъ-два-три въ София положението ще бъде ужасно. И миналата година рисувахте картини по-страшни отъ тѣзи, които сега рисувате. Миналата година вие казахте, че къмъ месецъ септемврий въ София ще има ужасна олелия.

А. Господиновъ (с. д): Кога съмъ го казвалъ?

Министъръ И. Русевъ: Това казваше и вашия печатъ.

А. Господиновъ (с. д): Азъ казахъ: наесенъ, когато дойде да приложатъ закона, нѣма да можете да изпълните повече отъ 10 решения и сами ще се хванете за коситѣ.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Инкяринъ. И сега го казвашъ, а догодина пакъ ще отречешъ.

Министъръ И. Русевъ: Та, повтарямъ, г. Асенъ Господиновъ миналата година рисувахте по-страшни картини отъ тѣзи, които рисува сега. Както виждате, неговитѣ предсказания не се сбъднаха. И азъ съмъ убеденъ, че и сега нѣма да има нищо подобно на това, което той предрича. Мнозина, които знаятъ за този законопроектъ, сж си уредили своитѣ отношения.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Правятъ си къщи.

А. Сталийски (д. ср): И г. Асенъ Господиновъ си прави къща.

Министъръ И. Русевъ: Повтаряйки, че това разрешение не е най-доброто, азъ ви моля да не търсимъ друго разрешение върху друга база, напр. върху базата на увели-

ченне назмитѣ, защото — безъ да отричамъ, че това може да бъде прекрасно решение — ще настѣпимъ въ една материя, отъ която пзходъ не можемъ да намѣримъ днесъ. Не съмъ съгласенъ въпросътъ да отиде отново въ комисията, защото въ комисията, където дойдох много г. г. народни представители, които не бѣха членове; този въпросъ твърде обстойно се разиска. Г. Асенъ Господиновъ е членъ въ комисията и, доволното си спомнямъ, той тогава тая рецепта не я предложи.

А. Господиновъ (с. д): Не съмъ приелъ и Вашата.

Министъръ И. Русевъ: Ако отиде въ комисията, може да вземемъ друго решение, но и то нѣма да бъде какъ най-доброто.

А. Господиновъ (с. д): Все ще бъде по-добро отъ това.

Министъръ И. Русевъ: Единъ голѣмъ споръ е, кое е по-добро, кое е по-малко добро. — Моля и г. Кьорчева да се откаже отъ своето предложение, да се отложи въпросътъ за нѣколко дена. Защо се иска това отлагане? За да намѣримъ по-добро решение. Ами въ дневния редъ този законопроектъ стои нѣколко месеци, отъ преди ваканцията; значи който е искалъ да намѣри едно по-добро решение, ималъ е всичката възможностъ да прояви своята добра воля. Ако досега не го е направилъ, предполагамъ, че и следъ два-три дена нѣма да го направи.

При съзнанието, че това не е най-доброто решение, но е едно решение, което може да обедини всички, че най-добро решение е невъзможно да се намѣри, моля да се приеме законопроектъ сега така, както се докладва на второ четене, за да се даде онази малка справедливостъ на лицата, които сж изброени въ чл. 13 — инвалиди, сираци, вдовици и т. н.

А. Господиновъ (с. д): Искамъ думата.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Вие говорихте.

А. Господиновъ (с. д): Ще направя предложение.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Трѣбваше да го направите, когато Ви дадохъ думата. Дайте го писмено.

А. Господиновъ (с. д): Не е написано достатъчно ясно — не можете да го прочетете.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Съгласно чл. 30 отъ правилника, дайте го писмено. Вие иммахте думата; още веднажъ не мога да Ви я дамъ.

Д. Кьорчевъ (н. л): Г. председателю! И азъ има да направя едно предложение.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Вашето предложение е да се отложи законопроектътъ.

Д. Кьорчевъ (н. л): Да.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Не мога да го полова на гласуване.

Д. Кьорчевъ (н. л): Тогава ще направя едно предложение и по алинея втора на чл. 13.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Дайте го писмено.

Д. Кьорчевъ (н. л): Азъ бихъ желалъ да го прочета, да ме изслушате.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Азъ ще го прочета. Да го прочетете вие, значи втори пътъ да Ви дамъ думата.

А. Господиновъ (с. д): Нѣма да загуби никой отъ това. Голѣмо чудо!

Председателстващъ Н. Найденовъ: Голѣмо чудо щѣне да бъде, ако не бѣхте се обадили. Има правилникъ, който заповѣдва втори пътъ да не се дава думата и да не се обаждате.

А. Господиновъ (с. д): Азъ Ви напомнямъ, че самъ сте казвали народнитѣ представители да прочитатъ предложенията си.

Председателстваващ Н. Найденов: Когато има неяснота и азъ покана народния представител да я обясни — тогава да.

Ще пристъпим към гласуване. Има направени няколко предложения. Едното е отъ г. Кьорчевъ, а именно: следъ втората алинея да се прибави една нова алинея съ следния текстъ: (Чете) „Наематели, които недобросъвестно използватъ правото си да посочатъ свободно или подлежащо на освобождение или на сръжстване жилищно помѣщение, се наказватъ съ заплане до три месеца или съ глоба до 5.000 л.“

Д. Кьорчевъ (н. л.): Г. Министре! Азъ моля да се съгласите.

Министъръ И. Русевъ: Обяснете го.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Недобросъвестниятъ наематели да се наказватъ.

Министъръ И. Русевъ: Нямамъ нищо противъ.

А. Господиновъ (с. д.): Не може ли по това предложение да се вземе думата?

Х. Христовъ (с. д.): Това предложение не е разисквано, г. председателю.

Председателстваващ Н. Найденов: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ това предложение, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема.

Х. Христовъ (с. д.): Въпросъ е дали е болшинство.

Председателстваващ Н. Найденов: Ония г. г. народни представители, които приематъ това предложение така, както го прочетохъ и както го обясни г. Кьорчевъ, моля, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема.

П. Палиевъ (д. сг.): (Къмъ социалдемократитѣ) Значи вие искате да бъдате покровителствуващи недобросъвестниятъ хора?

Председателстваващ Н. Найденов: Направено е предложение отъ г. Асенъ Господиновъ да се измѣни цѣлния законопроектъ, като алинеята къмъ чл. 13 добие следния текстъ: (Чете) „Наематели, които заематъ жилища въ здания, принадлежащи на бедни домопритежатели, инвалиди, вдовци и сираци отъ войнитѣ, опълченци, взели участие въ боеветъ презъ 1877 г., и доброволци, участвували въ боеветъ презъ 1885 г., плащатъ наеми въз основа наемнитъ дени отъ 1915 г., увеличени 14 пати“. Който приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Меншинство, Събранието не приема.

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ членъ единственъ на законопроекта за допълнение на чл. 13 отъ закона за облекчение жилищнитѣ нужди, както съ докладва, съ токущо приетата нова алинея, предложена отъ г. Кьорчевъ, моля, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ следующата точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за извършване на водопровода Рила — София.

Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

Министъръ И. Русевъ: Г. г. народни представители! Азъ ще моля тази точка отъ дневния редъ да се отложи за следующето заседание, защото предполагамъ, че нѣкои господа ще искатъ да имъ дамъ нѣкои сведения, каквито азъ съмъ взелъ мѣрки да ми бъдате доставени. Ако предполагате, че нѣма да има никакви въпроси, може още сега да се разгледа законопроектътъ.

Председателстваващ Н. Найденов: Г. г. народни представители! Тогава минаваме къмъ следующата точка отъ дневния редъ: второ четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за подобрене земледѣлското производство и опазване на полскитѣ имоти — предложение разискванията.

Г. г. народни представители! Преди да пристъпимъ, обаче, къмъ разглеждането на този законопроектъ, има да ви направя съобщения за постъпили предложения, а именно:

Предложение за отпущане народна пенсия на г. Стефанъ Панаретовъ, дългогодишенъ професоръ въ амери-

канския „Робертъ Колежъ“ въ Цариградъ, царски извънреденъ пратеникъ и пълномощенъ министъръ въ Вашингтонъ.

Второ, предложение за освобождение на германската легация въ София отъ всички държавни и общински мита, берми и други плащания въ свързка съ покупката на две здашия, разположени на ул. „Графъ Игнатиевъ“ № № 58 и 60.

Трето, предложение отъ народния представител Цоню Бръшляновъ за допълнение на чл. 1 отъ закона за амнистия отъ 26 юлий 1924 г.

Има думата народниятъ представител г. Димо Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Г. председателю! Искамъ да кажа една дума по първото предложение, което Вие токущо съобщихте и което ни се раздаде сега — за отпущане народна пенсия на Стефанъ Панаретовъ. Нито въ текста на това предложение, нито въ мотивитѣ къмъ него се посочва размѣрътъ на пенсията. Азъ моля да бъде обърнато вниманието на канцеларията, защото все едно, че нищо не ни е раздадено.

Председателстваващ Н. Найденовъ: Ще имамъ предъ видъ това.

Г. Данаиловъ (д. сг.): Това е печатна грѣшка.

П. Алековъ (с. д.): Ако е печатна погрѣшка въ текста, защо не фигурира въ мотивитѣ?

Г. Данаиловъ (д. сг.): Тѣзи работи ги правятъ чиновницѣ, а не министърътъ, който не върши коректуритѣ.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Обижда се по този начинъ Панаретовъ, обиждате се и онѣзи, които уважаватъ Панаретова.

Г. Данаиловъ (д. сг.): Проектътъ е внесенъ съ една погрѣшка, която ще се поправи. Не е голѣма работа.

Председателстваващ Н. Найденовъ: (Звъни) Моля, г. да има думата докладчикътъ г. Прокопи Йоловъ да продължи доклада.

Докладчикъ П. Йоловъ (д. сг.): Г. г. народни представители! Вчера разискванията по § 45 не се извършиха. Преди да се вдигне заседанието г. председателътъ ме задължи да редактирамъ отново този параграфъ, да го прочета тукъ и следъ това да продължатъ разискванията. Този параграфъ има следующето съдържание: (Чете)

„§ 45. Следъ чл. 93 се вписа новъ чл. 94:

„Внесенитѣ въ страната чрезъ Българската земеделска банка и раздавани подъ контрола на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти бензинъ, нафтъ и петролъ, необходими за моторнитѣ, плугове и трактори, както и внесенитѣ изкуствени торове за нуждитѣ на земледѣлието, се освобождаватъ отъ вносно мито.

„Отъ сѣщото мито се освобождаватъ и горивнитѣ и смазочни материали за моторнитѣ вършачки на земеделскитѣ кооперативни сдружавания и държавнитѣ стопанства.

„Вносътъ на изкуственитѣ торове става подъ контрола на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти.

„Условиата за безмитния вносъ на горнитѣ материали се определятъ отъ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти съ специаленъ правилникъ или наредба.

„Внесенитѣ материали се употребяватъ изключително за определенитѣ цели“.

Председателстваващ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представител г. Димо Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Снощи — г. Найденовъ не знамъ дали беше тукъ въ заседанието; председателстваваше подпредседателътъ г. Вазовъ — разисквахме този текстъ и следъ като се начерниха дебатитѣ, г. председателътъ каза: „Часътъ е 20; ще вдигнемъ заседанието, за да продължимъ утре и същевременно да се обмисли единъ новъ текстъ въ духа на станалитѣ дебати“. Не знамъ г. докладчикътъ дали дава сега новъ текстъ, но азъ мисля, че дебатитѣ, които станаха снощи, засегнаха алинея втора на новия чл. 94 — § 45, която се отнася за ония горивни материали, които трѣбва да бъдатъ освобождени отъ мито при

вноса имъ въ България, за да послужатъ като сила, които ще движатъ вършачките. Някои депутати поискаха вноса на тия горивни материали да бъде поставенъ подъ контрола на Земледѣлската банка, защото възможно е, ако вносътъ имъ става безъ мито, търговците да правятъ злоупотрѣбления. Азъ пъкъ повдигнахъ въпроса, че не може така лесно, съ една алинея, съ едно пожелание, за да се насърчело употреблението на вършачката и нейното по-евтино използване, да се накаратъ търговците, които търгуватъ съ тия материали, да затворятъ своите складове, като тая работа — както стана съ синия камъкъ — се прехвърли върху Земледѣлската банка.

Г. Данаиловъ (д. ст): Вие говорихте вчера по този въпросъ.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Да, но сега не ни се чете новъ текстъ на тази алинея. Пък и комисията не се е събираща. Председателятъ снощи каза, че дебатитѣ се отлагатъ за днесъ, за да се обмисли този въпросъ.

Докладчикъ П. Йоловъ (д. ст): Не е така.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Азъ така чухъ.

Министъръ Я. Молловъ: Дебатитѣ не сж прекратени.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Добре. Азъ съмъ виновенъ, ако съмъ чулъ зле; но азъ останахъ съ впечатлението, че комисията ще се събере и ще обмисли единъ текстъ, за да не пострадатъ търговците на горивенъ материалъ, като бензинъ, петролъ, нафтъ и други, които служатъ за тия вършачки, както и на маслата, които сж въ сервиза на тия вършачки. Сега докладчикътъ ни дава сжкия текстъ, въ който е прескарана неговата идея, щото доставката на тия материали да става подъ контрола на Земледѣлската банка. Азъ мисля, че не е необходимо това. Няма защо Земледѣлската банка да поема той контролъ, нѣма защо тя да монополизира за себе си търговията съ тия материали, както стана съ синия камъкъ. Азъ съмъ противъ това нѣщо.

Министъръ Я. Молловъ: Една поправка, г. Кьорчевъ. Земледѣлската банка, по специалния законъ за сжпата, е задължена да доставлява материали, семена, торове и пр., нужни за земледѣлското производство, по искането на заинтересованитѣ стопани, кооперации и т. н.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Тукъ не е така.

Министъръ Я. Молловъ: Именно тъкмо това е. Тя доставлява, ако нѣкой поиска. Тя нѣма да доставлява, за да търгува.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Текстътъ на алинея втора не е такъвъ. Каза се: „Употрѣблението на тия материали става подъ контрола на Земледѣлската банка“.

Министъръ Я. Молловъ: Доставката става отъ Земледѣлската банка, а контролтътъ — отъ Министерството на земледѣлието.

М. Донсузовъ (с. д.): „За нуждитѣ на земледѣлието“ е казано.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Добре. Азъ не съмъ чулъ точния текстъ. Тогава кажете: „... по искане на заинтересованитѣ“. Въ всѣки случай ние нѣмаме предъ насъ текста, който сега чете докладчика; затова моля г. докладчика да се обясни по този въпросъ, дали по този начинъ не ще бъдатъ оцетени редица търговци, които търгуватъ съ тия материали и които плащатъ на държавата данъкъ за това.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Има думата г. докладчикътъ за обяснение.

Докладчикъ П. Йоловъ (д. ст): Г. г. народни представители! Няма да се оцетятъ никакви търговци и нѣма да се затворятъ никакви търговски дюкани, защото тукъ се дава известна привилегия за една малка частъ бензинъ, нафтъ и петролъ — само за оная, която се внася у насъ и се употребява специално за моторни плугове и моторни вършачки. Но вънъ отъ тия плугове и вършачки, имаме и автомобили, мотори и пр., за които търговцитѣ ще доставяватъ бензинъ, петролъ и пр. и тѣ ще си търгуватъ така добре, както и досега сж си търгували. Въпросътъ е, има ли право държавата въ този случай, когато се стреми да

ограничи спекулата, да насърчи употребата на известни земледѣлски машини, да вземе тя въ рѣцетѣ си доставката и вноса на известни материали за тия машини, за да може съ това да послужи по-добре на самитѣ земледѣлци?

Говори се за синия камъкъ. Доставката на синия камъкъ се взема отъ Земледѣлската банка, за да осигури доброкачественъ синъ камъкъ за българскитѣ лозари. И въ това отношение се постигнаха добри резултати. Кой е грѣхъ, че преди това се е продавалъ доброкачественъ синъ камъкъ и лозаритѣ сж протестирали и сж поискали вносътъ на синия камъкъ да става чрезъ Земледѣлската банка за да се внася доброкачественъ синъ камъкъ? Въ случая не се повдига въпросъ за доброкачественъ бензинъ, а се говори за бензина, който ще се раздава за специални цели и въ този случай спекула и злоупотрѣбление съ него нѣма да се допускатъ. Въпросътъ е, кой да упражнява той контролъ.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Кажете тогава бензина за кооперациитѣ, а не за търговцитѣ.

Докладчикъ П. Йоловъ (д. ст): За земледѣлцитѣ стопани. — Ето защо, въ случая държавата има основание да се намѣси въ тая работа, да взема известна частъ отъ този вносъ подъ свое ръководство, за да постигне своитѣ задачи за насърчението на земледѣлското производство.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Черневъ.

И. Черневъ (з): Г. г. народни представители! Най-напредъ ще попитамъ г. докладчика какво разбира подъ „горивни материали“ и дали има смисълъ да се споменаватъ въ втората алинея думитѣ „горивни материали“, когато въ началото на члена се говори опредѣлено за бензинъ, нафтъ и петролъ. Дали той разбира, че ще се внесе тазилтъ, каменни въглища и т. н.

Докладчикъ П. Йоловъ (д. ст): Не е така. Въ първата алинея се говори за моторни плугове и трактори, а въ втората алинея — за моторни вършачки, и вмѣсто да се повтарямъ думитѣ „нафтъ, бензинъ и петролъ“ казано е „горивни материали за моторнитѣ вършачки“.

И. Черневъ (з): Подъ „горивни материали“ нѣкои могатъ да разбератъ, че се касае и за вноса на кардифъ.

Г. Данаиловъ (д. ст): Моторъ съ каменни въглища нѣма.

И. Черневъ (з): За известни вършачки могатъ да се употребяватъ специални каменни въглища.

Докладчикъ П. Йоловъ (д. ст): Тѣ сж парни вършачки.

И. Черневъ (з): Азъ считамъ, че е излито да се употребяватъ думитѣ „горивни материали“, защото знае се, че бензинитѣ, нафтитѣ и петролтѣ — това сж главнитѣ горивни материали, нужни за всѣчки земледѣлски машини.

Докладчикъ П. Йоловъ (д. ст): Именно, това се разбира думитѣ „горивни материали“ въ втората алинея замѣнятъ думитѣ „бензинъ, петролъ и нафта“, употребени въ първата алинея.

И. Черневъ (з): Азъ мисля, че въ миналото заседание дебатитѣ се развиха по другъ въпросъ, който г. докладчикътъ измѣства, а именно, дали безмитниятъ вносъ на въпроснитѣ материали ще се позволява и за вършачкитѣ, които сж притежанието на стопани-земледѣлци, или тазилтъ ще се допуца само за кооперативнитѣ сдружения.

Нѣкой изказаха опасността, че редъ спекуланти, каквито наистина има въ България, като напр. притежатели на складове за земледѣлски машини, като видятъ, че не могатъ да намѣрятъ смѣтка да си продаватъ земледѣлскитѣ машини, назначаватъ свой механикъ, който започва да работи за тѣхна смѣтка; за една година спечелватъ около една трета отъ стойността на машината и подиръ туй я продаватъ пакъ на такава цена, на каквато сж я продавали по-рано. Съ туй се печели много и съ туй действително се спекулира. Но отъ друга страна има земледѣлци, притежатели на такива машини, които по единъ или по другъ начинъ, било самостоятелно, било на съдружнически начала, притежаватъ вършачки; има земледѣлци, които считатъ, че имъ е необходимъ единъ моторенъ плугъ или една вършачка; и макаръ тѣзи последнитѣ

да струватъ 250—300 хиляди лева, тѣ си ги набавятъ — състоятелниятъ заплащатъ паритѣ, а несъстоятелниятъ постигатъ тая целъ съ заемъ. Въ правитѣ това, за да използватъ двигателната сила на моторния плугъ, който развива до 20 конски сили при свободно колело. Азъ смѣтамъ, че такива земледѣлци, заедно съ другитѣ, които пъкъ порано сж кушили своитѣ вършачки, ще трѣбва да се ползватъ отъ правото на безмитенъ вносъ на нужнитѣ имъ горивни материяли, както нафтъ, петролъ и бензинъ. Правото за безмитенъ вносъ на тия материяли, както предлача и г. докладчикътъ, ще трѣбва да се разшири и за земледѣлцитѣ-стопани, както и за стопанствата на общинскитѣ управления и училищнитѣ настоятелства. Заради това, моля, алинея втора да се допълни въ смисълъ, че този безмитенъ вносъ се отнася и до горивнитѣ материяли за вършачкитѣ на частнитѣ земледѣлци и обществени стопанства. По този начинъ азъ мисля, че ще се отсѣче пътя на спекулантитѣ каквито действително има и ще се насърчи частната инициатива. Наистина ние трѣбва повече да насърчаваме кооперантитѣ, но не е зле да насърчаваме и частната инициатива, особено въ земледѣлското производство, което въ България и безъ туй не е едро.

Та азъ мисля, че г. докладчикътъ ще се съгласи съ тази малка поправка: да се ползватъ отъ тая привилегия и земледѣлскитѣ стопани, които притежаватъ вършачки. Това ще бъде едно голѣмо улеснение, а освенъ това, ще промахнеме и спекулата.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Данаиловъ.

Г. Данаиловъ (д. ст.): Г. г. народни представители! Азъ мисля, че въпросътъ достатъчно се изясни въ три заседания и колкото повече говоримъ, като че ли повече потъваме въ една неясностъ, отъ която не знаемъ какъ ще излеземъ.

Нами се касае до туй, да се даде едно улеснение, за да може и у насъ да се разпространява по-високата земледѣлска техника? Никои не е противъ това. Защо тогава ще правимъ едни или други ограничения? Нека дадемъ пълна възможностъ на всички да оратъ съ трактори. Дори и търговецъ на трактори, ако би поискалъ да оре, пакъ трѣбва да бъде улесненъ, защото иска да работи земята и защото съ това ще дадемъ възможностъ земята да се оре по-дълбоко. Но да не се спирамъ на този въпросъ. Всички сме съгласни да не се правятъ никакви ограничения нито на кооперации, нито на частни лица. Затова нека се приеме, че всички, които иматъ моторни плугове и вършачки, и тѣ да се ползватъ отъ туй облекчение, защото не е голѣма привилегия това, да не плащатъ вносно мито върху смазочнитѣ и горивни материяли.

Искамъ да обърна вниманието ви върху въпроса, който повдигна г. Кьорчевъ и който неправилно се постави отъ него въ тая смисълъ, че имало търговци, които сж монополизирали търговията съ тия горивни материяли. Бензинътъ и другитѣ материяли отъ този характеръ сж въ рѣцетъ на компания не само въ България, но и въ свѣта. Въ случая съ насъ не се засѣгатъ интереситѣ на търговцитѣ на тия материяли. Но държавата, респ. Българската земледѣлска банка е длъжна да се намѣва въ известни моменти, когато види, че могатъ да ставатъ злоупотребления както бѣше напр. съ синия камъкъ, който сега се доставлява отъ Земледѣлската банка. Ако синиятъ камъкъ се доставлява отъ търговцитѣ, съдбата на лозаритѣ ще бъде изключително въ тѣхни рѣце, а отъ миналото, знаемъ какви лоши резултати даде това.

Туй че всичко добре е редактирано. Моля само едно: копирогътъ да има Министерството на земледѣлието, а отъ тази привилегия да се ползватъ всички, които иматъ земледѣлски машини и моторни двигатели.

Трѣбва да минемъ по-нататкъ, защото отъ 4 дена разглеждаме този законопроектъ.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стефанъ Бояджиевъ.

С. Бояджиевъ (д. ст.): Г. г. народни представители! Предлагамъ алинея втора на чл. 45 да добие следната редакция: „Отъ смислитѣ мита се освобождаватъ и горивнитѣ и смазочни материяли за всички моторни вършачки“. По този начинъ ще дадемъ тази привилегия на всички, които притежаватъ моторни вършачки и ще поощримъ употребяването на машинитѣ въ земледѣлското производство. Това е моето предложение.

Председателствуващъ П. Найденовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Пани Ивановъ.

П. Ивановъ (д. ст.): Г. г. народни представители! Понеже г. Бояджиевъ днесъ прави друго предложение, азъ съмъ съгласенъ съ него. Вчера той се изказа въ другъ смисълъ — че трѣбва да се освободятъ не само земледѣлцитѣ и кооперативнитѣ сдружения, но и търговцитѣ на земледѣлски машини. Г. Минчо Дилиановъ и други нѣкои се опасяваха, че съ тая привилегия могатъ да се ползватъ и други и ще се върнатъ злоупотребления. Вѣрно е, че ако тая привилегия, се даде и на търговцитѣ, тѣ, понеже ще иматъ по-добри печалби, ще могатъ да конкуриратъ другитѣ вършачки. Върху това нѣма какво да се спори. Но опасното е да не би продавачитѣ на трактори и вършачки да престанатъ да ги продаватъ, да почнатъ да ги даватъ на свои хора, които ще трѣгнатъ да оратъ и вършатъ за тѣхна смѣтка, а на земледѣлцитѣ нѣма да ги продаватъ. Въ случая се иска да се помогне и на земледѣлцитѣ, и за туй азъ мисля, че трѣбва да се прибавятъ думитѣ: „на земледѣлцитѣ стопани“. Струва ми се, че сега и г. докладчикътъ иска това. Това ще бъде удобно, защото ще се подпомогнатъ и земледѣлцитѣ-стопани, които често пък си сдружаватъ по двама-трима и купуватъ единъ тракторъ или вършачка, а има и по-богати, които сж купили за себе си вършачка и между своята работа отиватъ за нѣколко дена да вършатъ и на своитѣ комшини. Сега, не знаемъ дали може да се приеме една обща редакция, защото и азъ се опасявамъ, че много търговци нѣма да продаватъ тракторитѣ си или, ако ги продаватъ, ще повишатъ много ценитѣ имъ.

Ето защо моля г. Бояджиевъ да се съгласи да се прибавятъ и думитѣ: „на земледѣлци-стопани“.

С. Бояджиевъ (д. ст.): Нѣма смисълъ. Земледѣлцитѣ не употребява вършачката си само за свои нужди, а работи съ нея и въ други стопанства.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Г. Ивановъ! Вие предлагате къмъ втората алинея на новия чл. 94 следъ думитѣ: „кооперативнитѣ и държавни стопанства“ да се прибавятъ думитѣ: „и частнитѣ земледѣлски стопанства“?

И. Черневъ (з): И моето предложение е същото. По този начинъ ще се избегне спекулата.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Минчо Дилиановъ.

М. Дилиановъ (з): Г. г. народни представители! Твърде много се дебатира по този членъ, но изглежда, че ще трѣбва да се говори още.

Инвентарътъ на всѣко земледѣлско стопанство трѣбва да бъде въ самото стопанство. Това е идеалътъ на нашето земледѣлие. За забелѣзване е, че у насъ въ туй отношение се направи едно отклонение, което е много пакостно. Въместо жетварката, редосеялката или вършачката да бъдатъ инвентаръ на селския стопанинъ или най-много на дадено населено мѣсто, което си служи съ тѣхъ, тия машини сж станали у насъ предметъ на спекула, какъвто е случая съ вършачкитѣ. Има села, които иматъ по 100—120 вършачки, какъвто е напр. селото Бѣла-Черква, а има села, два лѣкти по-голѣми отъ Бѣла-Черква, въ които нѣма никаква вършачка. По този начинъ вършачкитѣ отъ Бѣла-Черква работятъ една година въ Вѣлослатинско, друга година въ Плѣвенско, трета година другѣде и ставатъ предметъ на спекула. Желанието на Министерството на земледѣлието трѣбва да бъде, щото всѣко населено мѣсто да си има своя земледѣлски инвентаръ на самото мѣсто. Дали този инвентаръ ще бъде на частни стопани, или на кооперации, или на общината, това не е важно; важното е всѣко населено мѣсто да разполага съ свой инвентаръ, съ всички машини, необходими въ земледѣлието.

Изхождайки отъ туй положение, азъ мисля, че предложението, което прави г. Пани Ивановъ, поддържамъ отъ г. Черневъ, е най-добро. За да се прекрати спекулата въ тая посока, редакцията на алинея втора трѣбва да бъде въ смисълъ, че се освобождаватъ отъ вносно мито горивнитѣ и смазочни материяли за моторнитѣ вършачки на кооперативнитѣ сдружения, земледѣлскитѣ стопанства — непротивно да се подчертае това — държавнитѣ и обществени стопанства, за да може тамъ да влѣзатъ и окръжнитѣ, училищнитѣ и общинскитѣ стопанства. Това е най-добрата редакция, която азъ мисля, че трѣбва да се приеме.

Л. Кацовъ (д): Колкото повече сж вършачките въ едно село, толкова по-малко ще вземат процентно.

М. Дилияновъ (з): Това зависи отъ маса случайности, защото ако въ една околия реколтата е слаба, всичките вършачки ще отидатъ да спекулиратъ въ друга околия, където реколтата е добра.

Л. Кацовъ (д): Никаква спекула нѣма да става.

М. Дилияновъ (з): Спекула става. Сега една вършачка, освенъ дето вършѣ снопитѣ на самия стопанинъ, но вършѣ и кеситѣ на земледѣлцитѣ, а това трѣбва да се премахне.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Ще пристъпимъ къмъ гласуване на направенитѣ предложения.

Л. Кацовъ (д): Когато единъ земледѣлецъ има 50 декара, той ще си вземе една вършачка. И колкото повече вършачки има, толкова по-евтина ще бѣде вършидбата.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има направено предложение отъ г. Бояджиевъ, втората алинея на § 45 да добие следната редакция: „отъ сѣщото мито се освобождаватъ и горивнитѣ и смазочни материали за всички моторни вършачки“.

Има предложение отъ г. Пани Ивановъ, въ втората алинея на чл. 45, следъ думитѣ „държавнитѣ стопанства“, да се прибавятъ думитѣ „и земледѣлскитѣ стопанства“.

Г. Минчо Дилияновъ се присъединява къмъ сѣщото предложение, като иска тази алинея да добие следната редакция: „отъ сѣщото мито се освобождаватъ и горивнитѣ и смазочни материали за моторнитѣ вършачки на кооперативнитѣ сдружения, на земледѣлскитѣ стопанства, на държавнитѣ и обществени стопанства“.

М. Дилияновъ (з): Не, въобще на общественитѣ стопанства — това понятие обема и държавнитѣ стопанства.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Г. докладчикъ! Съгласни ли сте съ това предложение?

Докладчикъ П. Йоловъ (д. ст.): Не съмъ съгласенъ.

Г. г. народни представители! Азъ искамъ да се обяснимъ, по втората алинея, за да бѣдемъ начисто и по-напалтъкъ, когато ще се прилага тоя членъ отъ закона.

Когато се дава известна привилегия на моторнитѣ вършачки, трѣбва да имаме предъ видъ, че досега у насъ сж разпространявани въ голѣмо количество изключително само парнитѣ вършачки. Парнитѣ вършачки иматъ известно преимущество предъ моторнитѣ вършачки. Сега ние поставяме въ извънредно благоприятно положение моторнитѣ вършачки и даваме възможностъ на мнозина да закупуватъ такива вършачки, а поставяме просто въ невъзможностъ да работятъ ония парни вършачки, които още не сж изплатени и въ които сж ангажирани маса капитали на български земледѣлци. Въ тоя случай азъ смѣтамъ, че тази привилегия, която даваме на моторнитѣ вършачки, ще даде отрицателни резултати въ онова село, където има много парни вършачки. Тамъ може да има кооперативно сдружаване или нѣколко частни лица, които миналата или по-миналата година сж купили вършачка за 400—500 хиляди лева, която още не сж изплатили, и сега ще ги поставите въ положение да не могатъ да работятъ. Това е неудобно. Въ закона привилегия се предвиждатъ само за земледѣлскитѣ кооперативни сдружения. Защо? Защото въ едно село може да има нѣколко души по-заможни стопани, които могатъ да се сдружатъ да купятъ една или две моторни вършачки, за да биятъ вършачките на кооперативното сдружаване и да създадатъ възможностъ за спекула. По тоя начинъ ние, които защитаваме частнитѣ стопани, поставяте въ едно много неизгодно положение земледѣлската кооперация, вършачката на която не услуга на единъ човѣкъ, не е за спекула, а за да задоволява нуждитѣ на своитѣ членове, за да задоволява нуждитѣ на самата кооперация, въ която влизатъ 15—20—30—50 и повече стопанства.

Ето защо въ случая законътъ дава привилегия на земледѣлскитѣ кооперативни сдружавания, а на частнитѣ лица законътъ не дава никаква привилегия.

Затова азъ съмъ противъ предложението, което правятъ г. Черневъ и г. Бояджиевъ и което се поддържа отъ г. Пани Ивановъ.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има думата г. министърътъ на земледѣлието.

Министъръ Я. Молловъ: Г. г. народни представители! Изглежда, че по първата алинея на разглеждания членъ има общо съгласие: възприема се отъ всички, щото внесенитѣ въ страната бензинѣ, нафтѣ и петролъ за моторни плугове и трактори, безразлично на кого принадлежатъ тия плугове, да се освобождаватъ отъ вносно мито.

Втората алинея, обаче, е, която възбужда дебати, а именно дали да се дадатъ тия облаги на частни лица, на земледѣлци, на кооперации и най-напоследно мѣсто на търговци, които експлоатиратъ моторни вършачки направо, като ги каратъ отъ село на село. Правъ е г. Дилияновъ въ това отношение, че действително е желателно земледѣлскитѣ инвентаръ да бѣде въ рѣцетѣ на селския стопанинъ или пъкъ на кооперацията, когато селскитѣ стопанинъ е немоощенъ и не може самъ да си купи тоя инвентаръ, за да си служи съ него. Правъ е заради туй, защото когато нѣкой докара случайно една земледѣлска машина отъ вънъ, съ това се поставя действително въ една голѣма зависимостъ селскитѣ стопанинъ. Въ туй отношение неговата идея заслужава вниманието на Народното събрание.

Има обаче другъ единъ въпросъ. Действително нѣкои отъ доставчицитѣ на земледѣлски машини и специално на вършачки въ България — главно парни вършачки, защото моторни вършачки има много малко внесени въ България — продаваха тѣзи машини направо на селскитѣ стопани и на кооперациитѣ. Но има една опасностъ, и то основателна, че тия търговци, които доставятъ моторни вършачки, при известни обстоятелства, нѣма да ги продаватъ на производителитѣ и на кооперациитѣ, а ще ги задържатъ въ своитѣ рѣце, ще станатъ тѣй да се каже, тѣхни собственици, за да могатъ да ги експлоатиратъ направо. Въ туй отношение азъ мисля, че ще решимъ по-правилно въпроса, ако приемемъ да се дадатъ облаги на кооперативнитѣ сдружения, на частни лица — селски стопани, и на държавнитѣ и на общественитѣ стопанства. По тоя начинъ ще се избѣгне онова, което фактически става.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Данаиловъ.

Г. Данаиловъ (д. ст.): Азъ мисля, г. министре, че ще се съгласите съ факта, който съществува у насъ и който никой не може да отрече, че има вършачки, както спомена г. Дилияновъ, които сж съсредоточени на нѣкои мѣста, които сж пакъ въ рѣцетѣ на земледѣлци, но не отъ сѣщата община. Вземете за примѣръ, както каза г. Дилияновъ, Вѣла Черква, където има заможни хора, които сж закупили вършачки. Нима ще лишите тия хора сега отъ тая привилегия, като работятъ съ своитѣ вършачки?

М. Дилияновъ (з): Тѣ не могатъ да иматъ тази привилегия.

Г. Данаиловъ (д. ст.): Азъ смѣтамъ, че съ този законъ се преследва подобрене на земледѣлието. Това подобрене може да дойде и отъ търговцитѣ. Защо да имъ се забранива да работятъ съ свои вършачки? Щомъ иматъ вършачки, толкова по-хубаво.

Л. Кацовъ (д): Колкото повече вършачки има, толкова по-хубаво.

М. Дилияновъ (з): Реколтата въ плевенскитѣ мѣста е по-късна и вършачките отъ полетата могатъ да се предвиждатъ тамъ да работятъ.

Министъръ Я. Молловъ: Не винаги е така; не бива така да се генерализира.

Азъ мисля, че нѣма нужда отъ много обяснения, но ако е въпросъ да отговоря на г. Данаиловъ, азъ бихъ му отговорилъ по следния начинъ. Има млѣкарски кооперации, които преработватъ продукта, добитъ въ селското стопанство, но има и частни предприятия, които организиратъ преработването на тоя продуктъ — това сж голѣмитѣ предприятия на акционерни дружества. Тамъ, дето има млѣкарска кооперация, която е мощна и силна, тя измѣства навсѣкъде частния капиталъ, както акционерниятъ капиталъ го измѣства. Сѣщото е и въ кланитѣ, сѣщото е и въ скотобойнитѣ за износъ на месо, както и въ маслобойнитѣ фабрики, дето кооперацията може да бѣде мощна. Има навсѣкъде конкуренция — такова е естеството на земледѣлското производство. То гледа да се отърси по възможностъ отъ това, което действително може да го спъва, да го тормози и което може да вземе частъ отъ неговитѣ печалби.

Тъй че въ това отношение, безспорно, мисълта на г. Дилинкова е права и азъ съмгтамъ, че трѣбва да бъде усвоена. Другъ е въпросътъ, ако искаме да дадемъ привилегия на нашитѣ търговци да выесатъ повече вършачки, за да могатъ да ги дадатъ въ рѣцетѣ на селското стопанство, но не самитѣ тѣ да ги експлоатиратъ.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Ще пристѣпимъ къмъ гласуване.

Направено е предложение отъ г. Стефанъ Бояджиевъ, алинея втора на чл. 45 да добие следната редакция: „отъ сѣщото мито се освобождаватъ горивнитѣ и смазочни материяли за всички моторни вършачки“.

Г. министърътъ и г. докладчикътъ не сж съгласни съ това предложение.

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ това предложение на г. Бояджиевъ, да вдигнатъ рѣка. Мнѣшество, Събранието не приема.

Направено е предложение отъ г. Пани Ивановъ,

М. Дилиновъ (з): Той се присъединява къмъ моето предложение.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Г. Ивановъ! Съгласни ли сте съ предложението на г. Дилиновъ?

П. Ивановъ (д. ст): Той иска сѣщото, което предлагамъ и азъ.

А. К. Минковъ (р): И азъ вчера направихъ сѣщото предложение.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Има предложение отъ г. Пани Ивановъ, поддрѣпено отъ г. Минчо Дилиновъ, въ смисълъ . . .

А. К. Минковъ (р): Вчера и азъ направихъ предложение въ сѣщия смисълъ.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Нѣмамъ го при себе си.

А. К. Минковъ (р): Сега и азъ се присъединявамъ къмъ предложението, което правятъ г. Дилиновъ и г. Ивановъ.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Значи и Вие се присъединявате къмъ това предложение.

А. К. Минковъ (р): Да.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Има предложение отъ г. Пани Ивановъ, поддрѣпено отъ г. Минчо Дилиновъ и отъ г. Атанасъ Минковъ, въ алинея втора, следъ думитѣ „на кооперативнитѣ сдружавания“ да се прибавятъ думитѣ „земледѣлскитѣ стопани“.

М. Дилиновъ (з): Не е така — „на селскитѣ стопани“.

И. Черневъ (з): Нѣма такъвъ изразъ въ нашата литература.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: . . . „земледѣлскитѣ стопанства и държавнитѣ и обществени стопанства“.

М. Дилиновъ (з): Понятието „обществени стопанства“ обема: училищни, църковни, вакъвски и т. н. стопанства.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Това разбирамъ; по държавнитѣ освобождаватъ ли се?

М. Дилиновъ (з): Тѣ влизатъ въ понятието „обществени“.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Следователно алинеята ще добие следната редакция: „отъ сѣщото мито се освобождаватъ и горивнитѣ и смазочни материяли за моторнитѣ вършачки на кооперативнитѣ сдружавания, земледѣлскитѣ, държавнитѣ и обществени стопанства“.

Министъръ Я. Молловъ: Да се каже: „частнитѣ земеделски стопанства“.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Добре. — „частнитѣ земеделски стопанства, държавнитѣ и обществени стопанства“

Още веднажъ ще повтора тая алинея, за да нѣма грѣшка: „Отъ сѣщото мито се освобождаватъ и горивнитѣ и смазочни материяли за моторнитѣ вършачки на кооперативнитѣ сдружавания, частнитѣ земеделски, държавнитѣ и обществени стопанства“.

Който приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Който приематъ § 45, както се докладва, заедно съ токушо приетата добавка, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Има думата народниятъ представителъ г. Георги Данаиловъ.

Г. Данаиловъ (д. ст): Азъ искамъ да направя само една забележка, а именно, че тѣй, както се гласува изменението на въпросната алинея, и отъ туй, което се говори, излиза, че земеделскитѣ стопанинѣ, който притежаватъ една машина, може да се ползува отъ тая привилегия само ако работи за свои нужди, а не и ако работи на други хора съ своята машина.

Нѣкой отъ лѣвицата: Не е тѣй.

Г. Данаиловъ (д. ст): Азъ така разбирамъ. Нима земеделскитѣ стопанинѣ като отиде да вършѣ на съседитѣ си, за да вземе 10%, не търгува ли? Или кога отиде да оре нивитѣ на своя съседъ, не търгува ли?

Г. Живковъ (р): Въ България нѣма чокон. Защо говорите такява нѣща?

Г. Данаиловъ (д. ст): Азъ не говоря за чокон; азъ говоря какъ трѣбва да се разбира тая алинея.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Има думата г. министърътъ на земледѣлието.

Министъръ Я. Молловъ: Азъ не разбирамъ така тази алинея; г. Данаиловъ.

Г. Данаиловъ (д. ст): Друго-яче не може да се разбира.

А. К. Минковъ (р): Какъ да не може?

Министъръ Я. Молловъ: Трѣбва да се прави разлика между тия, които експлоатиратъ машинитѣ, и частнитѣ стопани.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Моля, г. докладчикъ, продължете доклада.

Докладчикъ П. Йоловъ (д. ст): Г. г. народни представители! Следующитѣ параграфи отъ законопроекта до § 47 включително сж гласувани. Не е гласуванъ само § 48. Комисията отново се занима съ него и го прие въ следната редакция: (Чете)

„§ 48. Новъ чл. 97. Общинитѣ, кооперативитѣ и частнитѣ стопани, които предприематъ и извършватъ комасиране на земитѣ си, се ползуватъ отъ следнитѣ облаги:

„а) безплатно измѣрване и опредѣляне качеството на земитѣ и освобождаване отъ всякакви такси и берии при извършване на нотариалнитѣ актове за замѣна и продажба на отдѣлнитѣ земи, които промѣнятъ собственика си поради комасиране;

„б) освобождаване отъ поземеленъ данъкъ и върхнини комасиранитѣ земи за десетъ години, считано отъ годината, въ която е извършено комасирането;

„в) съ парична помощъ до 5% отъ стойността на комасираната земя, и

„г) съ сортови семена, расовъ добитѣкъ и овощни дървета по намалени цени, съ отстъпка до 50% отъ опредѣленитѣ за други лица цени.

„Забележка. Подробноститѣ по ползуване отъ облагитѣ, предвидени въ тоя членъ, се уреждатъ съ специаленъ правилникъ“.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Понеже часътъ е 20, ще отложимъ разискванията по тоя параграфъ за следното заседание.

Сега ще трѣбва да опредѣлимъ дневния редъ за вторникъ.

Г. Данаиловъ (д. ст): Понеже никой не иска да говори по този параграфъ, да го гласуваме.

И. Черневъ (з): Искамъ думата.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Искате ли думата, г. Черневъ?

М. Донсузовъ (с. д): Понеже ще станатъ разисквания, нека се отложи за идущото заседание.

Докладчикъ П. Йоловъ (д. сг) По тоя членъ разисквахме по-рано.

Г. Данаиловъ (д. сг): Тукъ не е мѣсто за теоретични спорове.

А. Н. Минковъ (р): Това е най-важниятъ въпросъ за нашата страна и трѣбва да разискваме по него.

Г. Данаиловъ (д. сг): Благодаря, че ми обърна вниманието, но казвамъ, че тукъ не е мѣсто за теоретични спорове.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Искате ли да говорите, г. Черневъ?

И. Черневъ (з): Ще говоря, ако продължите заседанието.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Но дебатитѣ сж прекратени още въ миналото заседание.

И. Черневъ (з): Не сж прекратени.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Сега по новата ли редакция на § 48 искате да говорите?

И. Черневъ (з): Да.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Тогава ще отложимъ разглеждането на тоя параграфъ за идущото заседание, когато ще се дебатира по новата редакция.

Председателството ви моли да приемете следния дневенъ редъ за идущото заседание, което ще стане въ вторникъ:

Подпредседатели: **Н. НАЙДЕНОВЪ**
Д-РЪ Б. ВАЗОВЪ

Трето четене законопроектитѣ:

1. За измѣнение и допълнение на закона за разрешаване на Бургазката градска община да сключи заемъ.
2. За допълнение чл. 13 отъ закона за облекчение жилищнитѣ нужди.
3. За отпущане народна пенсия на г. Ст. Панаретовъ, дългогодишенъ професоръ въ Американския „Робертъ Колежъ“ въ Цариградъ и пр.
4. За освобождаване на Германската легация въ София отъ всички държавни и общински мита, берии и пр. и пр.
5. Първо четене законопроекта за извършване водопровода Рила—София.

Второ четене законопроектитѣ:

6. За измѣнение и допълнение на закона за подобрене земеделското производство и опазване на полскитѣ имоти (продължение разискванията).
7. За измѣнение забележката къмъ чл. 72 отъ закона за воднитѣ синдикати.
8. За адвокатитѣ.
9. За устройството на сѣдилищата.

Първо четене законопроектитѣ:

10. За измѣнение нѣкои наказания въ наказателния законъ.
 11. За измѣнение на закона за увеличение въ десеторенъ размѣръ наема на имоти на обществени учреждения.
 12. За въздухоплаването.
 13. За окръжнитѣ съвети.
 14. За измѣнение забележката къмъ чл. 101 отъ закона за измѣнение и допълнение на военно-сѣдебния законъ.
 15. За измѣнение и допълнение на закона за измѣнение и допълнение на закона за общинския налогъ и пр.
 16. За измѣнение и допълнение на закона за уреждане на недвижимата собственост въ мовитѣ земи.
- Моля ония отъ васъ, които приематъ тоя дневенъ редъ да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.
Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. 5 м.)

Секретарь: **Т. КОЖУХАРОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ.**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Стр.

Стр.

Отпуски, разрешени на народнитѣ представители: Йорданъ Гроздановъ, Върбанъ Николовъ, Стойко Димитровъ, Стойчо Монановъ, Йосифъ Марулевъ, Кръстю Пастуховъ, Никола Сребърниковъ, Дѣлчо Тодоровъ Гоговъ, Иванъ Ангеловъ и Недѣлчо Топаловъ. 1997

Питане отъ социалдемократическата парламентарна група до министъръ-председателя и министра на войната: пита: не смѣтатъ ли да взематъ немедлени мѣрки за по възможностъ най-бързото уяснение положението на задържанитѣ въ затворитѣ, участницитѣ и временнитѣ помѣщения български граждани следъ агентата въ черквата „Св. Недѣля“ (Развиване и отговоръ) 1997

Законопроекти:

1. За разширение на желѣзнопътната мрежа и на пристанищата (Трето четене) 2000
2. За обезщетение на пострадалитѣ отъ изстѣпленията на оранжено-гвардейцитѣ презъ м. декември 1922 г. (Предложение на народнитѣ представители Д. Бошняковъ, Х. Черневъ и Г. Шивачевъ (Съобщение) 2003
3. За бюджета на разнитѣ фондове за 1925/1926 финансовъ година (Трето четене) 2003
4. За измѣнение и допълнение на закона за разрешаване на Бургазката градска община да сключи заемъ (Първо и второ четене) 2006

Стр.

Стр.

5. За прибавяне нова алинея към чл. 5 отъ закона за борба противъ епидемнитѣ: петнистъ тифъ, холера и чума (Първо четене) 2007
6. За пенсиятъ на духовнитѣ лица, служащи по ведомството на Българската православна църква (Първо четене) 2008
7. За разпродаване на доставенитѣ отъ държавата храни (Първо четене) 2008
8. За допълнение чл. 13 отъ закона за облекчение жилищнитѣ нужди (Второ четене) 2009
9. За допълнение чл. 1 отъ закона за амнистията отъ 26 юний 1924 г. (Предложение на народния представител Ц. Връшляновъ) (Съобщение) 2015
10. За измѣнение и допълнение на закона за подобрене земеделското производство и опазване полскитѣ имоти (Второ четене — продължение докладването и разискване) 2015

Предложения:

1. За отпущане народна пенсия на Ст. Панаретовъ, дългогодишенъ професоръ въ американския „Робертъ-колежъ“ въ Цариградъ и царски извъреденъ пратеникъ и пълномощенъ министъръ въ Вашингтонъ (Съобщение)
2. За освобождаване на Германската легация въ София отъ всички държавни и общински мита, бери и др. плащания въ свръзка съ покупката на две здания разположени на ул. „Графъ-Игнатиевъ“ № № 58 и 60 (Съобщение) 2015

Прошения:

1. Михайлова Дона, отъ с. Българска Бѣла, Врачанска околия — отпуща се на Дона Михайлова отъ с. Българска Бѣла, Врачанска околия, за нея и като представителка на малолѣтнитѣ си деца Никола и Вълчо Михайлови — еднократна държавна помощ въ размѣръ 30.000 л. 2003
 2. Флорова Елена д-ръ отъ гр. Варна — моли да ѝ се опрости сумата 4.810-87 л., съ която е билъ начетенъ покойниятъ ѝ мъжъ като началникъ на етапна болница презъ балканската война (Неприето) 2005
 3. Македонското женско благотворително дружество въ гр. София — отпущатъ се на същото дружество следнитѣ строителни материяли за постройка на сиропиталище:
 1. 500.000 тухли;
 2. 75 куб. м. дъски обработени за дошеме при размѣръ 4¹/₂ с. м. дебелина;
 3. дъски за обшивка 2 см. дебелина — 16 куб. м.;
 4. 10 куб. м. греди подложни 6/8 см.;
 5. 55 куб. м. греди за таванска конструкция съ размѣри 10/12 см., 19/16 см., 16/18 и 18/22 см.;
 6. 20 куб. м. дъски за дограма — дебелина 3 см.;
 7. 15 кубически метра дъски дебелина 2¹/₂ см.;
 8. 20 куб. м. дъски за дограма дебелина 5 см. и
 9. 250 куб. м. камъни, изостанали отъ Народния театъръ 2006
- Дневенъ редъ за следующето заседание 2020